

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Θ. ΖΩΡΑ

Τακτικού καθηγητοῦ τῆς Μεσαιωνικῆς καὶ Νεωτέρας Ἑλληνικῆς Φιλολογίας
Διευθυντοῦ τοῦ Σπουδαστηρίου Βυζαντινῆς καὶ Νεοελληνικῆς Φιλολογίας

ΜΑΡΙΝΟΥ ΦΑΛΙΕΡΟΥ ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΟΝΕΙΡΟΝ

(κατὰ τὸν Βατικανὸν ἑλληνικὸν κώδικα 1563)

Μεταξὺ τῶν λυρικῶν ποιητῶν τῆς μεταβυζαντινῆς ἐποχῆς συγκαταλέγεται καὶ ὁ Κρής Μαρῖνος Φαλιέρος, ὅστις, καίτοι καθ' ὅλην τὴν ζωὴν αὐτοῦ παρέμεινε μετριώτατος στιχοπλόκος, εἶναι ἐν τούτοις ἄξιος ἰδιαίτερας μνείας, διότι, ἐπιδοθεὶς συστηματικῶς εἰς τὴν θεραπείαν τῶν Μουσῶν, συνέγραψε στιχοιργήματα ἔρωτικοῦ καὶ ἡθικοδιδασκατικοῦ περιεχομένου, ἐξ ὧν διεσώθησαν τὰ ἐξῆς πέντε: Ἑρωτικὸν ἐνύπνιον, Ἱστορία καὶ ὄνειρον, Ρίμα παρηγορητικὴ, Λόγοι διδασκατικοὶ καὶ Ἡ σταύρωσις τοῦ Κυρίου Ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ¹. Δὲν ἀποκλείεται ὅμως ἡ περαιτέρω ἔρευνα νὰ φέρῃ εἰς φῶς καὶ ἄλλα ἔργα τοῦ ποιητοῦ, τοῦ αὐτοῦ ἢ καὶ διαφόρου περιεχομένου.

1. Κυριωτέρα βιβλιογραφία περὶ τὸν Φαλιέρον εἶναι ἡ ἐξῆς: Κρουμβάχερ, Ἱστορία τῆς Βυζαντινῆς Λογοτεχνίας (ἑλληνικὴ μετάφρασις Γ. Σωτηριάδου), Ἀθῆναι 1897-1900, τόμ. Γ', σελ. 72, Ἡλ. Βουτιερίδης, Ἱστορία τῆς Νεοελληνικῆς Λογοτεχνίας, Ἀθῆναι 1927, τόμ. Β', σελ. 66-71, J. Schmitt, Ποίημα ἀνέκδοτο τοῦ Μαρίνου Φαλιέρου, Δελτίον τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας τῆς Ἑλλάδος, τόμ. Δ', 1892, σελ. 291-308, Angelo Scrinzi, Poesie inedite di Marino Falieri, Atti del Reale Istituto Veneto di scienze, lettere ed arti, 1899-1900, τόμ. LIX, Parte seconda, σελ. 253-264, K. Krumbacher, ἐν Byzantinische Zeitschrift, τόμ. Θ', 1900, σελ. 571-572, Vil. Lundström, Ramenta byzantina, II, Eranos, τόμ. Δ', 1900, σελ. 134-136, Μ. Μανούσασκα, Ἑλληνικά ποιήματα γιὰ τὴν σταύρωση τοῦ Χριστοῦ. Α'. Ὁ «Θρήνος εἰς τὰ πάθη καὶ τὴν σταύρωσιν τοῦ Χριστοῦ» τοῦ Μαρίνου Φαλιέρου, Mélanges offerts à Octave et Melpo Merlier, Ἀθῆναι 1952, σελ. 3-12, Μ. Μανούσασκας, La littérature crétoise à l'époque vénitienne, L'Hellénisme Contemporain, Ἀθῆναι 1955, σελ. 100 ἐπ., Γ. Θ. Ζώρα, Ἀνέκδοτον ποίημα τοῦ εὐγενεστάτου ἀρχόντος μισερ Μαρκ Φαλιέρου, Ἐπιθεώρησις (Ρώμης), τόμ. Γ', 1940, σελ. 311-320 καὶ 373-385, Τοῦ αὐτοῦ, Ὁ ποιητὴς Μαρῖνος Φαλιέρος, Κρητικὰ Χρονικά, τόμ. Β', 1948, σελ. 7-46, 213-234 καὶ 416-435, Τοῦ αὐτοῦ, Μαρίνου Φαλιέρου: Ρίμα παρηγορητικὴ (κατὰ τὸν κώδικα 1549 τῆς Λαυρεντιανῆς Βιβλιοθήκης τῆς Φλωρεντίας), Ἀθῆναι, 1956.

Εἰς ἐποχὴν, καθ' ἣν οἱ πλεῖστοι συγγραφεῖς παραμένουν γνωστοὶ ἐξ ἐνὸς καὶ μόνον κατὰ κανόνα ποιητικοῦ ἔργου, ἡ περίπτωσις τοῦ Φαλιέρου ἀποτελεῖ ἀσυνήθη, ἂν μὴ μοναδικήν, ἐξαίρεσιν.

Μέχρι πρὸ ὀλίγων ἀκόμῃ ἐτῶν ἡ περὶ τὸν Φαλιέρον βιβλιογραφία ἦτο πενιχρά, καὶ μᾶλλον περιορισμένη αἱ περὶ τῆς ζωῆς καὶ τοῦ ἔργου αὐτοῦ γνώσεις. Συγκεντρῶσαντες τὰς παραλλαγὰς τῶν διασωθέντων στιχουργημάτων, ὡς καὶ ὅσας περὶ τῆς καταγωγῆς καὶ τῆς παιδείας αὐτοῦ κατέστη δυνατόν πληροφορίας, προέβημεν ἥδη εἰς ἑκτενὴ περὶ τοῦ ποιητοῦ μελέτην¹ καὶ εἰς τὴν ἔκδοσιν τῶν κάτωθι παραλλαγῶν : α) 'Ερωτικοῦ ἐνυπνίου, κατὰ τὸν κώδικα III, B. 27 τῆς 'Εθνικῆς Βιβλιοθήκης τῆς Νεαπόλεως², β) Ρίμας παρηγορητικῆς, κατὰ τοὺς κώδικας III, B. 27 τῆς 'Εθνικῆς Βιβλιοθήκης τῆς Νεαπόλεως καὶ Y. 89 sup. τῆς 'Αμβροσιανῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Μιλάνου³, γ) Λόγων διδακτικῶν, κατὰ τὸν κώδικα C. 46 τῆς Βιβλιοθήκης Vallicelliana τῆς Ρώμης⁴ καὶ δ) 'Ιστορίας καὶ ὀνείρου, κατὰ τὸν κώδικα Y. 89 sup. τῆς 'Αμβροσιανῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Μιλάνου⁵.

Τοῦ τελευταίου ὅμως τούτου στιχουργήματος, πλὴν τῆς μνημονευθείσης, σφῶνται δύο εἰσέτι παραλλαγαί, ἡ τοῦ ἑλληνικοῦ κώδικος 1563 τῆς Βατικανῆς Βιβλιοθήκης καὶ ἡ τοῦ κώδικος III, B. 27 τῆς 'Εθνικῆς Βιβλιοθήκης τῆς Νεαπόλεως. Καὶ αἱ τρεῖς παραλλαγαὶ σύγκεινται ἐκ τοῦ αὐτοῦ περιπτου ἀριθμοῦ στίχων⁷, διαφέρουν ὅμως αἰσθητῶς κατὰ τὸν τίτλον⁸, ἰδίᾳ δὲ κατὰ

1. Γ. Θ. Ζώρ α, 'Ο ποιητὴς Μαρίνος Φαλιέρος, Κρητικά Χρονικά, τόμ. Β', 1948, ἐνθ' ἄν. Εἰς τὴν μελέτην ταύτην παραπέμπομεν διὰ τὰς ἀφορώσας εἰς τὸν ποιητὴν καὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ γενικὰς πληροφορίας.

2. Γ. Θ. Ζώρ α, 'Ο ποιητὴς Μαρίνος Φαλιέρος, Κρητικά Χρονικά, τόμ. Β', 1948, ἐνθ' ἄν., σελ. 39 - 46.

3. Γ. Θ. Ζώρ α, 'Ο ποιητὴς Μαρίνος Φαλιέρος, Κρητικά Χρονικά, τόμ. Β', 1948, ἐνθ' ἄν., σελ. 416 - 435.

4. Γ. Θ. Ζώρ α, Μαρίνου Φαλιέρου, Ρίμα παρηγορητικὴ (κατὰ τὸν κώδικα 1549 τῆς Λαυρεντιανῆς Βιβλιοθήκης τῆς Φλωρεντίας), Ἀθῆναι, 1956, σελ. 15 - 23.

5. Γ. Θ. Ζώρ α, 'Ο ποιητὴς Μαρίνος Φαλιέρος, Κρητικά Χρονικά, τόμ. Β', 1948, ἐνθ' ἄν., σελ. 213 - 234.

6. Γ. Θ. Ζώρ α, 'Ιστορία καὶ ὄνειρον τοῦ Φαλιέρου (κατὰ τὸν 'Αμβροσιανὸν κώδικα Y. 89 sup.), 'Επιθεώρησις (Ρώμη), τόμ. Γ', 1940, ἐνθ' ἄν., σελ. 311 - 320 καὶ 373 - 385.

7. Αἱ τρεῖς σφῶμενα παραλλαγαὶ τοῦ στιχουργήματος σύγκεινται ἐξ 750 περιπτου στίχων ἑκάστη.

8. 'Η παραλλαγή τοῦ 'Αμβροσιανοῦ κώδικος φέρει τὸν τίτλον < 'Ιστορία καὶ ὄνειρον τοῦ εὐγενεστάτου ἀρχοντος κυρίου Μαρίνου Φαλιέρου >, ἡ παραλλαγή τοῦ κώδικος τῆς Βατικανῆς Βιβλιοθήκης < 'Ιστορία τοῦ Κρητῆς Φαλιέρου, εὐγενοῦς. 'Ερωτικαὶ ὑποθέσεις >, καὶ ἡ παραλλαγή τοῦ Νεαπολιτικοῦ κώδικος < 'Ιστορία καὶ ὄνειρον τοῦ Φαλιέρου >.

τὴν γλωσσικὴν μορφήν καὶ τὴν διατύπωσιν τοῦ περιεχομένου, εἰς τρόπον ὥστε καθίσταται ἀναγκαία ἡ κατ' ἰδίαν ἐκδόσις ἐκάστης αὐτῶν¹.

Ὡς καὶ τὰ ἄλλα στιχουργήματα τοῦ Φαλιέρου, οὕτω καὶ ἡ 'Ιστορία καὶ ὄνειρον ἔχει γραφῇ εἰς ἀνώμαλον δημοτικὴν, μὲ πολλοὺς κρητικὸς ἰδιωματισμούς, εἶναι δὲ ἔργον πτωχὸν εἰς ἔμπνευσιν, ἐνδιαφέρον ὅμως ὡς γλωσσικὸν καὶ λαογραφικὸν μνημεῖον τῆς ἐποχῆς. Ἀνήκει εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ὄνειρογραφικῶν καὶ εἶναι ἔρωτικὸν περιεχομένου, ὑπενθυμίζον ἐν πολλοῖς τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον 'Ερωτικὸν ἐνύπνιον ἀνάλογον στιχοῦρημα τοῦ αὐτοῦ ποιητοῦ.

Εἰδικώτερον, ἐν τῇ 'Ιστορίᾳ καὶ ὄνειρῳ ἐξιστορεῖται ἔρωτικὴ περιπέτεια, καθ' ὅσον διαδραματιζομένη, μὲ πρωταγωνιστὰς τέσσαρα κύρια πρόσωπα, τὸν ἔρωτευμένον ποιητὴν, τὴν ἐκλεκτὴν τῆς καρδίας του Ἀνθοῦσαν, τὴν Μοῖραν, ἀντιπροσωπεύουσιν τὴν τύχην τῶν ἀνθρώπων, καὶ τὴν Ποιθούλαν, προσωποποιοῦσαν τὸν θεὸν τοῦ ἔρωτος, περιγράφονται δὲ αἱ ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ, τῆς Μοίρας καὶ τῆς Ποιθούλας καταβαλλόμεναι προσπάθειαι, ἵνα πεισθῇ ἡ κατ' ἀρχὰς ἀνένδοτος Ἀνθοῦσα νὰ ἀνταποκριθῇ εἰς τὸν ἔρωτα τοῦ ποιητοῦ καὶ νὰ φανῇ εὐμενὴς πρὸς αὐτόν.

Ὁ Φαλιέρος ἀναφέρει, ἐν εἴδει προλόγου, ὅτι, κατατρυχόμενος ἐκ τῶν πόνων καὶ τῶν φροντίδων τοῦ ἔρωτος, ἀπεφάσισε νὰ κατακλιθῇ, ζητῶν ὀλίγην ἀνάπαυσιν καὶ ἡρεμίαν². Καταληφθεὶς ἀμέσως ὑπὸ τοῦ ὕπνου, βλέπει ἐμφανιζομένην πρὸ αὐτοῦ τὴν Μοῖραν, πρὸς τὴν ὁποῖαν σπεύδει νὰ ἐξομολογηθῇ τὰ δεινὰ τῆς καρδίας του καὶ νὰ ζητήσῃ τὴν βοήθειάν της. Ἡ Μοῖρα δίδει τὴν ὑπόσχεσιν νὰ τὸν συνδράμῃ καὶ τοῦ ἀναγγέλλει ὅτι, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ θεοῦ ἔρωτος, τὰ βάσανά του ταχέως θὰ λάβουν τέλος. Τὸν συμβουλεύει ἀκολούθως νὰ ἐτοιμασθῇ, ἵνα μεταβοῦν εἰς συνάντησιν τῆς Ἀνθοῦσας, καὶ τὸν μεταφέρει διὰ τοῦ νυκτερινοῦ ἀέρος εἰς μακρινὸν ταξίδιον :

*Κ' ἐδῶ κ' ἐκεῖ πηγαίνοντας μὲ τὴν πιδεξιούνην,
μὲ κόπον ἀποσώσαμεν καὶ μὲ ἀγαλλιούνην
εἰς θύραν ἀπερίκοπην, παλιὰ καὶ ἀραχιασμένη,
πολλὰ ᾄριφνιά καὶ δυνατόα ὁπού 'τον σφαλισμένη*

(στ. 175-178).

Ἡ Μοῖρα ἐξηγεῖ εἰς τὸν ποιητὴν, ὅτι ὅπισθεν τῆς θύρας ἐκείνης εὐρίσκεται ἡ νέα τῶν ὄνείρων του, μετὰ πολλὰς δὲ προσπάθειάς κατορθώνει νὰ πλησιάσῃ αὐτήν. Μιὰ ἰσχυρὰ λάμψις φωτὸς κάμνει τὸν τρέμοντα ποιητὴν νὰ νομίσῃ, ὅτι πρόκειται περὶ τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου, ἀλλ' ἡ Μοῖρα, γελῶσα

1. Τὴν παραλλαγὴν τοῦ Νεαπολιτικοῦ κώδικος θέλομεν ἐκδώσει προσεχῶς.

2. Χαρακτηριστικὴ εἶναι ἡ συγγένεια, ἣτις παρατηρεῖται ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς 'Ιστορίας καὶ ὄνειρου τοῦ Φαλιέρου ἀφ' ἐνός, καὶ τοῦ Ἀποκόπου τοῦ Μπεργαδῆ καὶ τῆς Ρίμας θρηνητικῆς τοῦ Πικατόρου ἀφ' ἑτέρου.

διὰ τὸ πάθημά του, λέγει ὅτι εἶναι ἀκόμη βαθεῖα νύξ καὶ ὅτι ἡ λάμψις ἐκείνη ὀφείλεται ὄχι εἰς τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, ἀλλ' εἰς πλάσμα πού ἔχει *σῶμα σάρκινον*, ἔχει ἀνθρώπου πνέμα — αὐτὸ *ἐναι ἡλιος καὶ ἄνθρωπος ἴδιο κατὰ τὸ βλέμμα*, τὸν καλεῖ δὲ νὰ στραφῇ καὶ νὰ θαυμάσῃ τὸν γαιτρὸ τοῦ πόθου του, ὅπου τὸν θέλει γιάνει, δηλ. τὴν ἀγαπημένην του Ἀνθοῦσαν. Ὁ ποιητὴς δοκιμάζει μεγάλην ταραχὴν καὶ αἰσθάνεται νὰ τὸν ἐγκαταλείπουν αἱ δυνάμεις του :

*Καὶ ὡς ἤλθεν καὶ ἐπρόβαλε κ' ἐφάνηκε ἡ κυρὰ μου,
λέγει μ' : « Ἀνετράνισον τὴν ». Καὶ μ' ὅλην τὴν καρδίᾳ μου
γυροῖζω νὰ τὴν στοχαστῶ· κ' ἐμέναν ἡ φωτιά της,
ὥσπερ ἡ λάμψι τοῦ ἡλιοῦ, δια ν' αἰ τὰ ψηλά της,
θαμπώνει ὅσοι τὴν ἰδοῦν, εἰς μὴδὲν τὸ φῶς τοὺς σβήνει,
οὕτως ἐμέναν ἔποιεκεν ἡ λάμψι της ἐκείνη.
Κ' ἐσβήστη κ' ἐσκοτείνιασεν ἔτιζι καλὰ τὸ φῶς μου,
τὶ δὲν ἐξεκαθάριζα καθόλου τί ἐναι ὁμπρός μου*

(στ. 251 - 258).

Ὁ ποιητὴς μας θαμβώνεται ἀπὸ τὴν λάμπιν τῆς κυρᾶς του καὶ ἀπομένει ὡς τυφλός. Σπεύδει εἰς βοήθειάν του ἡ Μοῖρα, ἡ ὁποία, λαμβάνουσα αὐτὸν ἐκ τῆς χειρός, τὸν ἐνθαρρύνει καὶ τοῦ λέγει ὅτι δὲν πρέπει νὰ φοβῆται καὶ νὰ ταράσσεται, ἀλλ' ἀντιθέτως ὅτι πρέπει νὰ δείξῃ θάρρος καὶ νὰ ἀκολουθήσῃ τὰς ὁδηγίας της, διότι ἐπέστη ἡ στιγμή τῆς δράσεως.

Ἐνῶ ὅμως ὁ ποιητὴς ἐνθαρρυνθεὶς ἡτοιμάζετο νὰ προχωρήσῃ καὶ νὰ διασχίσῃ τὸ κατώφλιον, ἤκουσε *κουνκουβάγια κ' ἔκραξεν*, ἐνῶ ταυτοχρόνως ἐκλείσθη καὶ πάλιν ἐρημητικῶς ἡ θύρα. Ἐντρομος ἐκ τοῦ ἀπροσδοκῆτου τούτου γεγονότος, πίπτει κατὰ γῆς καὶ αἰσθάνεται νὰ τὸν ἐγκαταλείπουν ἐκ νέου αἱ δυνάμεις του. Ἡ Μοῖρα τὸν ἐνθαρρύνει καὶ τὸν βεβαιοῖ, ὅτι γρήγορα θὰ εὔρῃ ἀνάπανσιν τῶν κόπων. Ἡ ἰδία ἀποφασίζει νὰ μεταβῇ καὶ πληροφορηθῇ, ἂν ἡ Ποθοῦλα εἶναι διατεθειμένη νὰ συνδράμῃ τὸν ποιητὴν, ἐνῶ ὁ τελευταῖος, ἀπομείνας μόνος, ἀπευθύνει θερμὴν ἱκεσίαν πρὸς τὸν οὐρανόν, ἵνα μὴ τὸν ἐγκαταλείψῃ εἰς τὴν σκληρὰν δοκιμασίαν, εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκεται.

Ἡ Ποθοῦλα παρατηρεῖ εἰς τὴν Μοῖραν, ὅτι αἱ σῶφρονες γυναῖκες δὲν πρέπει νὰ ἐμπιστεύονται εὐκόλως εἰς τοὺς ἄνδρας, πεισθεῖσα ὅμως εἰς τοὺς λόγους αὐτῆς περὶ τῶν ἁγῶν αἰσθημάτων τοῦ ποιητοῦ, ἀναλαμβάνει νὰ μεταβῇ εἰς συνάντησιν τῆς Ἀνθοῦσας καὶ ἀπὸ κοινοῦ μετ' αὐτῆς νὰ ἀποφασίσουν διὰ τὰ περαιτέρω. Ἡ Ἀνθοῦσα, ὑπέικονσα εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ ἔρωτος, δέχεται νὰ σταθῇ εἰς τὸ παράθυρον τοῦ κάστρου της, ὅπου ἡ Μοῖρα ὁδηγεῖ καὶ τὸν ποιητὴν ἀρχίζει τότε μεταξὺ αὐτῶν μακρὰ στιχομυθία. Ἡ Ποθοῦλα καὶ ἡ Μοῖρα, ἵνα διευκολύνουν τοὺς ἐρωτευμένους, ἀποχωροῦν, ἀφίνουσαι αὐτοὺς μόνους. Μετὰ τὴν ἀποχώρησίν των, ὁ Φαλιέρος γίνεται

ἐπιθετικώτερος, προκαλῶν τὰς διαμαρτυρίας τῆς Ἀνθοῦσας, ἥτις ψέγει τὴν ἀστάθειαν τῶν ἀνδρῶν καὶ ἐρωτᾷ αὐτὸν περὶ τῆς εἰλικρινείας του καὶ τῆς ἀγνότητος τῆς ἀγάπης του. Ἐκεῖνος βεβαίῳ τὴν ἀγαπημένην του ὅτι δὲν πρόκειται νὰ τὴν παρασύρῃ εἰς λάθος, καὶ παρατηρεῖ ὅτι μόνον εἰς τοὺς ἀνευλαβεῖς ἀνθρώπους δὲν πρέπει νὰ ἔχη τις ἐμπιστοσύνην τὴν καλεῖ τέλος νὰ γλυκάνῃ τὰς τόσας πικρίας του καὶ νὰ μὴ τοῦ ἀρνηθῇ τὰ κάλλη της, προσθέτων ὅτι, ἂν ἀμφιβάλλῃ περὶ τῆς τιμιότητός του, εἶναι πρόθυμος νὰ φέρῃ τὴν ἐγγύησιν τῆς Μοίρας.

Ἡ Ποθοῦλα, ἐπεμβαίνουσα, παρέχει βεβαιώσεις περὶ τῆς καλῆς πίστεως τοῦ ποιητοῦ, ὅστις, ἀναθαρρήσας, ἐπαναλαμβάνει τὰς ἐρωτικὰς διαχύσεις του, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον προκαλεῖ ἐκ νέου τὰς διαμαρτυρίας τῆς Ἀθοῦσας διὰ τὰ *δαγκώματα καὶ τὰ φιλήματά του*. Ἡ αὐτὴ τὸν κατηγορεῖ διότι, κατὰ πληροφροῦν τῆς, ἐκεῖνος ἀγαπᾷ καὶ ἄλλην. Μετὰ τινὰς ἀμοιβαίας ἐξηγήσεις καὶ φιλοφρονήσεις, ὁ ποιητὴς ὑποστηρίζει ὅτι ἀγάπῃ, ὁμοίᾳ πρὸς τὴν ἰδικήν των, δὲν ἐφάνη ἄλλη εἰς τὸν κόσμον, προσθέτει δὲ ὅτι ἡ ζηλοτυπία εἶναι ἀπόδειξις τοῦ μεγάλου ἐρωτός των, τὸν ὁποῖον καὶ περιγράφει διὰ μακρῶν, ἱκετεύων τὴν ἐκλεκτὴν του νὰ θέσῃ τέρμα εἰς τὰς ἀμφιβολίας καὶ τοὺς δισταγμούς της. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ Ἀνθοῦσα δὲν πεῖθεται εἰσεῖτι εἰς τοὺς λόγους τοῦ ποιητοῦ, οὗτος προτείνει δι' ὅρκου νὰ βεβαιώσῃ, ὅτι δὲν θὰ τὴν ἀρνηθῇ ποτέ. Ἡ Μοῖρα συμφωνεῖ πρὸς τὴν πρότασιν ταύτην καὶ ἡ Ποθοῦλα παραδέχεται ὅτι μετὰ τὸν ὅρκον θὰ ἐκλείψουν πλέον ὅλα τὰ ἐμπόδια καὶ αἱ δυσκολίαι τοῦ ἐρωτος. Ὁ Φαλιέρος γονατίζει καί, ἐμπρὸς εἰς τὸ *εἰκόνισμα καὶ τὴ βούλλα τῶν χριστιανῶν*, δίδει τὸν ζητηθέντα ὅρκον πίστεως, τὸν ὁποῖον ἐπαναλαμβάνει, μὲ τὴν σειράν της, καὶ ἡ Ἀνθοῦσα¹. Ἀλλ' ἐνῶ ὁ ποιητὴς ἐλπίζει πλέον ὅτι θὰ ἀνοίξῃ ἡ θύρα καὶ θὰ ἐπιτύχῃ ὅ,τι τόσον χρόνον ἀνέμενεν, ἕνας ψύλλος δάκνει αὐτὸν καὶ τὸν ἀφυπνίζει, διαλύων τὸ γλυκὺ ὄνειρον. Μάτην προσπαθεῖ οὗτος νὰ ἐπανεύρῃ τὸν ὕπνον καὶ συνεχίσῃ τὸ ὄνειρον ἢ ἡμέρα πλησιάζει. Μετ' ὀλίγον ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος καὶ ἡ ἱστορία ἔλαβε τέλος :

*ἦλθεν εἰς ψύλλος ἄπονος κ' ἐκαρδιοδάγκασέ με,
καὶ ἀπὸ τὴν ἐξεφάντισιν, τὴν εἶχα, ἐξύπνησέ με.
Καὶ μετὰ κεῖνο ξύπνησα ὥσάν παρατρεμένος,
ἐχῶνομον κ' ἐκρύβομουν ὥσάν ἀστοχισμένος.*

1. Οἱ σχετικοὶ μὲ τὴν ὁρκωμοσίαν τοῦ Φαλιέρου στίχοι ἔχουν ὡς ἑξῆς :

*Ὅμνέγω 'ς τοῦτον τὸν Χριστὸν καὶ 'ς τὴν Κυρὰ τοῦ κόσμου,
ὥστε νὰ πάρῃ τὴν ζωὴν τοῦτην ὁ θάνατός μου,
διὰ νὰ κρατῶ τὸν πόθον σου στερεὰ κ' ἐμπιστεμένα.
Μὰ ἦθελα νὰ 'δα ἀπὸ τ' ἐσὲν τὸ τάσσεται γιὰ μένα*

(στ. 725 - 728).

Κ' ἐδῶθεν κεῖθ' ἐγύρισα, τάχατες νὰ γυρίσῃ
 τ' ὄνειρο πάλιν πρὸς ἐμὲν νὰ μὲ παρηγορήσῃ.
 Καὶ μὲ τὸ ξανακύλισμα ὁ ἥλιος ἐβγήκεν,
 κ' ἐτοῦτο ὅλο τ' ἄδικο ὁ ψύλλος μοῦ τὸ ποῖκεν
 (στ. 739-746).

Ὡς εἰς τὸ Ἑρωτικὸν ἐνύπνιον, ἀναφέρονται καὶ εἰς τὴν Ἱστορίαν καὶ ὄνειρον αἱ Μοῖραι (μοῖρα, τύχη, ριζικόν), οἱ Ἑρωτες (Ποθοῦλα), ἡ Ἑρωτοκρατία κ.λ.π., ἀλλ' ὁ ποιητὴς δὲν ἐπεκτείνεται εἰς μακρὰς περιγραφὰς περὶ αὐτῶν, ἵσως ἵνα μὴ ἐπαναλάβῃ πράγματα, περὶ τῶν ὁποίων εἶχεν ὁμιλήσει εἰς τὸ πρῶτον στιχοῦργημά του. Ἀνάλογον πρὸς τὸ τοῦ Ἑρωτικοῦ ἐνυπνίου εἶναι καὶ τὸ τέλος τῆς Ἱστορίας καὶ ὁνείρου, περὶ τοῦ ὁποίου ὁ Βουτιεριδὴς παρατηρεῖ ὅτι, « τὸ κωμικὸν τοῦτο τέλος καταστρέφει πᾶσαν τυχὸν καλὴν ἐντύπωσιν ἀπὸ μερικῶν στίχους τοῦ ὅλου ποιήματος. Ὡς γίνεται φανερόν, ὁ ποιητὴς τῶν δύο αὐτῶν στιχοῦργημάτων δὲν εἶναι καθόλου πλούσιος εἰς ἔμπνευσιν καὶ ποιητικὰ ἐφευρήματα. Καὶ αἱ ὑποθέσεις τῶν ὁμοιάζουν παραπολὺ πρὸς ἀλλήλας καὶ αἱ λεπτομέρειαι καὶ αἱ φράσεις του πολλαχοῦ, ὅπως καὶ τὸ τέλος. Πάντως ὅμως ἔχει εὐγένειαν εἰς τὴν ἐξωτερικεὺς τῶν ἐσωτερικῶν αἰσθημάτων του· ὁ ἥρως του εἶναι μᾶλλον ἰδανικός καὶ διὰ τοῦτο ἡ φράσις του ἔχει ποιητικότητά τινα, οὐδέποτε δὲ εἶναι βάνανσος, ὡς εἰς ἄλλα ποιήματα τῆς ἰδίας ἐποχῆς »¹.

*
 * *

Ἡ κατωτέρω ἐκδιδομένη παραλλαγή εὔρηται ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 1563 ἐλληνικῷ κώδικι τῆς Βατικανῆς Βιβλιοθήκης, τὸν ὅποιον περιέγραψεν ἤδη ὁ Ciro Giannelli². Τὸ χειρόγραφον σώζεται ἐν καλῇ καταστάσει, γέμει ὅμως

1. Ἡ λ. Βουτιεριδῆ, Ἱστορία τῆς Νεοελληνικῆς Λογοτεχνίας, ἐνθ' ἀν., τόμ. Β', σελ. 69.

2. Περιγραφὴν τοῦ κώδικος βλ. ἐν Codices Vaticani Graeci, Codices 1485-1683, recensuit Cyrus Giannelli, bibliothecae Vaticanae scriptor. In Bibliotheca Vaticana MCML, σελ. 155-156: « 1563. Sæc. XVI in., chart., mm. 220×159, ff. III. 113, linn. 23-26 (uti plurimum 24) ...2 (ff. 96-111) Marini Falieri historia (et somnium), ἱστορία τοῦ χρητὸς Φαλιέρου εὐγενοῦς ἐρωτικαὶ ὑποθέσεις κτλ. cod. (vv. 1-57 et 685-696 ed. e cod. Ambr. Y 89 sup. E. Legrand, Bibliothèque grecque vulgaire, II, pp. LXII-LXIV, conclusionem vero ibid. deficientem e libro Neapol. III 27 subplevit J. Schmidt, Ποῖημα ἀνέκδοτο τοῦ Μαρίνου Φαλιέρου in Δελτίον τῆς ἱστορικῆς καὶ ἐθνολογικῆς εταιρίας τῆς Ἑλλάδος, 4 [1892], p. 292 s.: de auctore cfr. K. Krumbacher, Gesch. d. byzant. Literatur², p. 821, ac præsertim A. Scrinzi, Poesie inedite di Marino Falieri in Atti del R. Istituto Veneto di Scienze, Lettere ed Arti, LIX, II [1899-1900], pp. [253]-264 ».

ὁρθογραφικῶν σφαλμάτων, τὰ ὅποια διωρθώσαμεν σιωπηρῶς ἐν τῇ παρουσίᾳ ἑκδόσει.

Ἀπὸ ἀπόψεως περιεχομένου δὲν ὑπάρχουν μεταξὺ τῶν τριῶν παραλλαγῶν οὐσιώδεις διαφοραί, ἀπαντοῦν ὅμως πολλαὶ ἐπουσιώδεις, ἰδίᾳ γλωσσικῆς καὶ γραμματικῆς φύσεως, ὀφειλόμεναι προφανῶς εἰς τοὺς ἀντιγραφεῖς, οὔτινες, ἀντιγράφοντες ἢ γράφοντες ἀπὸ μνήμης τὸ στιχοῦργημα, ἡλλοίωσαν τὸ ἀρχικὸν κείμενον. Αἱ κυριώτεραι διαφοραὶ ὀφείλονται πάντως εἰς τὴν χρῆσιν συνωνύμων, τὴν ἀλλαγὴν τῆς σειρᾶς τῶν λέξεων καὶ τὴν μετὰθεσιν στίχων ὁλοκλήρων. Λεπτομερῇ συγκριτικὴν μελέτην μεταξὺ τῶν παραλλαγῶν θέλομεν ἐπιχειρήσει μετὰ τὴν ἑκδοσιν καὶ τῆς Νεαπολιτικῆς παραλλαγῆς.

Ἡ 'Ιστορία καὶ ὄνειρον παρουσιάζει μεγάλην συγγένειαν πρὸς τὸ 'Ερωτικὸν ἐνύπνιον, μὲ ἑκτενεστέραν ἀνάπτυξιν ἀναλόγου ἐρωτικοῦ ἐπεισοδίου καὶ ἱκανὰς παραλλήλους περιγραφὰς καὶ ποιητικὰς εἰκόνας, ἀπαντοῦν δ' ἐν αὐτῇ πολλὰ γνωμικὰ καὶ δίστιχα, τὰ ὅποια μαρτυροῦν τὴν δημοτικὴν ἐπίδρασιν καὶ προσδίδουν ποιὰν τινα ζωρότητα καὶ χάριν εἰς τὸ στιχοῦργημα τοῦ Φαλιέρου¹.

1. Περὶ τῆς συγγενείας μεταξὺ τοῦ 'Ερωτικοῦ ἐνυπνίου καὶ τῆς 'Ιστορίας καὶ ὁνείρου, ὡς καὶ περὶ τῶν εἰς τὸν Φαλιέρον ἀφορώντων προβλημάτων βλ. Γ. Θ. Ζώρ α, 'Ο ποιητὴς Μαρίνος Φαλιέρος, Κρητικά Χρονικά, τόμ. Β', 1948, ἐνθ' ἀν., σελ. 7 ἐπ.

f. 96r Ἱστορία τοῦ Κρητὸς Φαλιέρου, εὐγενοῦς.
Ἑρωτικά ὑποθέσεις.

Ὅταν θωρεῖς Φα. μιλεῖ ὁ Φαλιέρος, καὶ ὅταν θωρεῖς Μοῖ. μιλεῖ ἡ Μοῖρα, καὶ ὅταν θωρεῖς Πο. μιλεῖ ἡ Ποθοῦλα, καὶ ὅταν θωρεῖς Ἀν. μιλεῖ ἡ Ἀνθοῦσα. Προλογίζει ὁ Φαλιέρος.

Φα. Τῶν φαμηλίων ἀδελφοὶ τῆς ἐρωτοκρατίας,
καθὼς ἐδόθη μὲ πικρὴς τέτοιας γλυκειᾶς αἰτίας
νὰ πέφτουν ἐκ τοῦ πόθου τοὺς ἄθλιοι καὶ πονεμένοι,
εἰς πᾶσαν παραπόνεσιν βροῖσκονται βυθισμένοι,
5 οὕτως ἐγίνετο ᾧ ἐμὲν κ' ἔπεσα βυθισμένος,
ἄθλιος εἰς τὴν κλίνην μου καὶ πολυκοπιασμένος.
Οἱ μέριμνες τοῦ πόθου μου εἰς τόσα μ' ἐκινήσαν,
γὰρ νὰ ᾧ πολλὰς καὶ δυνατὰς, εἰς μὴδ' ἀποκοιμίσαν.
Κ' ἐφάνη μου εἰς τὸν ὕπνον μου κ' ἦρθε τὸ ριζικό μου,
10 καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου μου νὰ εἰπῶ τίποτις δὲν ἐτόρμουν.
Δὲν ἀποτόρμουν νὰ τὸ εἰπῶ τ' ἀρέσει μου ποθοῦντα,
ὁ νοῦς μου ᾧ τὰ φερόμενα ποτάποιον ἐφοβοῦντα.
f. 96v Καὶ ἀποκοιμᾶται ὁ λογισμὸς δυσκόλως κ' ἐκειτόμουν,
καὶ μετὰ πόθου καὶ χαρᾶς ἄρχισα κ' ἐτρεμόμουν.
15 Καὶ ἐπάνω ὅπου ἐβούλομουν νὰ τῆς ζητήσω κεῖνο
τὸ δὲν ἠμπόρουν νὰ βαστῶ, ἀλλ' οὐδὲ νὰ πομείνω,
γιαπὰς ὅπου μ' ἐβύθισε εἰς λογισμὸν μεγάλο,
ὅπ' ὥρες τοῦτο μοῦ φερεν, ὥρες ἐκεῖνο τ' ἄλλο,
τοῦ ριζικοῦ μου τὴν χαράν, τὴν εἶχα νὰ μοῦ φέρῃ,
20 γνωρίζοντας τὴν κόπιδά, τὴν ἔχει π' ἀνιμένει,
καὶ ἀπὴν μὸσίμωσε σιμά, καὶ εἶδεν ᾧ τὰ λαλήσει
δὲν ἔν' τινὰς διὰ μέσου μας νὰ μᾶς καταλαλήσῃ,
μὲ πρόσωπον προσίχαρον ἤρχισεν νὰ μοῦ φέρῃ,
οὐδὲν τῆς φαίνεται καιρὸς πλεόν νὰ παραδέρῃ.
Εἶπέν μου :

25 Μοῖ. Ποῦρι ὁ σταλαγμὸς τοῦ πόθου βάρει - βάρει
ἐτρύπησεν τὸ μάγμαρον κ' ἔλυσεν τὸ λιθάρι·

7 μέριμνες : μέριμνε cod. 10 ἐτόρμουν : ἐτόρμουν cod. 22 π' ἀνιμένει : πενε-
μένει cod.

- τ' ἄγριο θεριὸν ἐσύμπεσε νὰ σὲ ψυχοπονᾶται,
καὶ ἀπὸ τὴν τόσῃν κἀκητιαν ἄρχισε νὰ ἡμερᾶται.
Ὅϊμέ, σκεπάσου, τέκνον μου. Τί ἔχεις καὶ ἀνακατώθης;
30 γὰ τὴν χαρὰν τὴν ἔλαβες, βλέπω, τὸ κρούο δὲν γνῶθεις.
Φα. Ὡ Μοῖρά μου γλυκῶτατη, κἀθησ' ἐδῶ κοντά μου
χίλια καλῶς ἀπέσωσεν τὸ παρηγόρημά μου.
Ἀλλοίμονον, ἀπέθνησκα, ἂν ἤθελες ἀργήσῃ
δαμάκιν ἢ ἀγάπῃ σου νὰ μὲ παρηγορήσῃ.
35 Μοῖ. Γιὰ ταῦτο ἐπροθύμωσα, γὰ νὰ ᾿χω γνωρισμένο
ὁ πόθος πόσα δύνεται πρὸς τὸν ἐμπιστεμένο.
f. 97r Φα. Δόξα σοι ὁ Θεός, ᾿τι βλέπω σε ὅλην ἀγαλλιασμένην
χίλια καλῶς ἀπέσωσεν ἢ ἀναζητημένην.
Μοῖ. Κ' ἐγὼ καλῶς τὸν ἠῶρηκα τὸν πολυπαθημένον.
40 Φα. Λὲς τὴν ἀλήθειαν, καὶ καλὰ τὸν ἔχεις γνωρισμένον.
Μὰ ᾿θελα νὰ τὸ γνῶριζε ἥτιζι καλὰ κ' ἐκείνη,
ὅπου κατὰ τὴν ὁρεξίν τὴν ἰδικήν της κρίνει.
Μοῖ. Χαίρου καὶ ἄς χαίρωμαι κ' ἐγώ, καὶ ἂν λάχῃ ὁ Θεὸς νὰ πέψῃ
σιτάρτα γοργόν ᾿ς τὰ κόπια μας καὶ νὰ μᾶς τ' ἀντιμέψῃ.
45 Φα. Καὶ πότε νὰ ᾿λθῇ τὸ καλὸ εἶοῦτο τὸ βοτάνι,
ἢ χρεῖα τῆς ἀγάπης μου, ὁ χρόνος νὰ μὲ γιάνῃ;
Μοῖ. Πίστεψε καὶ ἀγαπῶ πολλά νὰ ᾿χῃς τὴν ὁρεξίν σου,
γιατὶ κ' ἐγὼ ἀκριβῶτατην τὴν ἔχω τὴν ζωὴν σου.
Φα. Ἐοὐ γροικᾷς τὰ πάθη μου, καὶ ἡ κρίσις ἐοὶς ἐδόθη,
50 ὅτι ὅπου κρίνῃ, μέλλεται τὰ κρίνει νὰ τὰ γνῶθῃ.
Καὶ ἂν ἐν ἀλήθειᾳ καὶ ἀγαπᾷς νὰ γλυκανθῇ ἡ καρδιά μου,
τώρα τὸ θέλω στοχαστῇ μὲ δόκιμο ᾿ς τὴν χρεῖά μου.
Μοῖ. Πίστεψε, τὴν ἀγάπην σου θέλω καὶ τὴν ζωὴ σου
ἀμμ' ᾿θελα νὰ σκέπαζες καμπόσο τὸ κορμί σου.
55 Φα. Ὅϊμέ, ψυχὴ μου, τί ἔν' τὸ λές; τί ἔν' τὸ γλυκὺ μανιᾶτο;
τὴν πεθυμιὰν τῆς νιότης μου μοῦ λὲς νὰ βάλω κάτω;
Ἐγὼ γροικῶ τὰ μέλη μου καὶ πάσχουν νὰ πλαντάξουν,
κ' ἐοὐ μοῦ λὲς εἰς τὴν ἰστιὰν ἔμπα γοργόν, φυλάξουν;
Μοῖ. Βλέπε, σοῦ λέγω.
Φα. Βλέπομαι ᾿ση μ' ἐδᾶ, κερά μου,
60 ᾿ση μ' ἐδᾶ νὰ χαίρωμαι. Ὡστ' ἦλθεν ἡ χαρὰ μου;
f. 97v Μοῖ. Ἐλθεῖ σοῦ θέλει τὸ κακό, πρᾶγμα τὸ δὲ σ' ἄρᾷσει,
καί, ἀπῆτις γιάν' ἢ θέρμῃ σου, στανιό σου θέλεις πέσει.

35 ἐπροθύμωσα : ἐπρομήθησα cod. 42 ἰδικήν ex ἐδικήν 49 κρίσις : κρίσης cod.
53 ζωὴ : ζωὴν cod. 57 πλαντάξουν : πλαντάζουν cod. 60 ᾿ση μ' ἐδᾶ ex corr.

- Φα. Ἀπῆντις τὸ κακὸν θεριό, τ' ὄριον πολλὴν ἐφάνη,
ὁπῶχει πόθον μέσα του πῶς ἡμπορεῖ νὰ κρυνῇ;
65 Μά, εἰπέ μου ποῦρι, ἡμέρωσε τ' ἄγριο πολλὴν ἐκεῖνο;
Μοῦ. Ἐχὼ καμπόσο νὰ σοῦ πῶ καὶ νὰ σοῦ ξεδιαλύνω.
Φα. Ὅτιμέ, καὶ πές μου τίποτις· τὸ θέλω γὰρ δὲν γνῶθεις;
Μοῦ. Δὲν ἔν' καιρός, μὰ γνῶθω το. Τί ἔχεις καὶ ἀνακατώθης;
Πρῶτον ἐντύσου· κ' ὕστερον θέλωμε συντυχαίνει.
70 [Φα.] Καὶ αὐτεῖνο, ἀπῆν σοῦ φαίνεται, καὶ τὸ λοιπὸν ἄς γένη.
[Μοῦ.] Μά, πιάσ' τὰ ροῦχά σου γοργόν.
Φα. Ἐδὲ ποῦ μὲ λυπᾶσαι!
Μοῦ. Πονεῖ ἡ ψυχὴ μου, πίστεψεν, ὥσάν τὸ χιόνι νὰ 'σαι.
Φα. Τ' ἄκρη μου μοιάζει νὰ εἶναι κρυά, μ' ἄφτουν τὰ σωθικὰ μου·
βάλ' ἐδεπὰ τὴν χέρα σου, πῶς λακταρεῖ ἡ καρδιά μου.
75 Μοῦ. Ὁ φόβος τῆς ἀγάπης σου καὶ τῆς ὑποθυμιάς σου
κάμνουνσι κρυὰ τὰ μέλη σου καὶ λακταρεῖ ἡ καρδιά σου.
Φα. Ποτάποιον νὰ 'ν' τὸ ἔλα σου, δειλιῶ καὶ καταλοῦμαι.
Μοῦ. Πιστεύω το· κ' ἐγὼ γι' αὐτὸ 'ς τὸ πρῶτον ἀκριφοβοῦμαι.
Φα. Ὅλος τρομάσσω, σὰν θωρεῖς.
Μοῦ. Βλέπω σε καὶ λυποῦμαι,
80 μ' ἂν θέλῃ ὁ Θεός, παρηγοριὰ θαρρῶ γοργὸν νὰ ἰδοῦμε.
Φα. Εἰς τέτοια χρεῖα τὸ ἔλα σου ἔκαμεν χρεῖα νὰ σώσῃ
τέλος, ἡ δόλια μου ψυχὴ δὲν ἦτον νὰ γλυτώσῃ.
Μοῦ. Δόξα σοι ὁ Θεός, 'τι ἐπίτευχεν τώρα ἡ δούλεψί σου·
84 ἀλήθεια, εἰς μέγαν κίνδυνον ἤφερες τὸ κορμί σου.
f. 98r Πολλὰ 'παθα γιὰ λόγον σου· κ' ἦτον μεγάλη χρεῖα
καὶ ν' ἀγαπῶ καὶ νὰ μισῶ, γιὰ νὰ εὐρεθῇ γιαιτρεία.
Δέσ' τὰ κομπιά σου.
Φα. Λένω τα· μὰ μὲ τὴν τόσῃν πίστιν
καὶ ἀπὸ τὴν τόσῃ παιδευσίν τοῦ πόθου ἐβασανίστην.
Γνώθεις καλὰ γι' ἀγάπῃ τῆς πόσα 'χω παθῆμένα.
90 Μοῦ. Εἰπές τα καὶ κατέχω τα.
Φα. Δὲν εἶναι κρυβημένα.
Μοῦ φαίνεται νὰ σὲ τὰ εἰπῶ, ν' ἀναπαγῇ ἡ καρδιά μου,
καὶ γνῶθω το διὲ ἔρχεται ἀπὸ τὴν πεθυμιά μου.
Μοῦ. Δὲν λείπουνσι, ὥσάν τὸ λές, νὰ ξεύρης νὰ πικράθῃς
ὥσάν ἐμὲν τὴν Μοῦρά σου· καὶ ἂν θές κ' ἐὼν νὰ μάθῃς
95 πρᾶγμα γλυκὺ καὶ ἀπόκρυφο θέλω καὶ νὰ σ' ἀξιάξῃ.
Φα. Εἰς τόσῃ χρεῖα, τὸ τί νὰ εἰπῇς καὶ νὰ μὴδὲν ὁμοιάξῃ;

- Ποιὸ προᾶγμα, τί γλυκώτατο εἰς τὴν χαρὰν τὴν τόση,
τὴν βάνει ὁ νοῦς μου, νὰ μοῦ εἰπῇς καὶ νὰ μὴδὲν πληρώσῃ ;
Ζήτα κατὰ τὴν γνῶσίν μου καὶ τὴν ἡμπόρεσί μου
καὶ ὅ,τι μ' ὀρίζεις νὰ γενῶ, κυρά μου καὶ ψυχὴ μου.
- 100 Μοῦ. Παῦσε, σόπα, γαλήνισε· σώνει μου ἡ κουρασιά μου,
κ' ἐσὺ ἀναπένεσαι ζεστά, κ' ἐμὲν κτυπᾷ ἡ καρδιά μου.
Τρομάσσω ἀπὲ τὰ κίνδυνα καὶ ἀπὸ τὴν ἐγνυμνάδα.
- Φα. Κ' ἐγὼ πὺν κίόμαι δίχως ὅσιὰ καὶ κρυώνω δίχως κρυάδα,
καὶ κείτομαι δίχως καμμινὰν ἀνάπαισιν καὶ κλαίγω
τόσον καιρόν, ἀλλοίμονον, εἰς τὸν Θεὸν σὲ μνέγω.
- 105 Μοῦ. Καὶ αὐτεῖνο ἐδόθη πὺν κρατεῖ τοῦ πόθου τὴν ὁμάδα.
Μ' ἂν ἤξευρες τὸ τί ἔπαθα τούτῃν τὴν ἐβδομάδα !
- f. 98v Φα. Τί, Μοῦρά μου γλυκώτατη ;
Μοῦ. Πολλὰ κακὰ βαρεῖτα.
- 110 Ὅπου παράδειρα γιὰ σέ, πούπετες πού ᾗχα χρεία,
μ' εὐρῆκαν καταπάνω μου ὁπού ὄσαν ἀγριωμένοι,
κ' ἐγδύσασί με κ' ἔχουν ᾗμε σὰν βλέπεις καμωμένη.
- Φα. Σώπα· τί λές ;
Μοῦ. Δὲν μὲ θωρεῖς ; Δὲν ἔχω πῶς ἀλλάξει.
- Φα. Κάνεις με νὰ ξενίζωμαι, ᾗκούγοντας τέτοιαν τάξι.
- 115 Μοῦ. Καὶ ὡς ἡῦρασί με μοναχὴ ἐκείνοι ὁπού παιδεύουν !
Φα. Καὶ τῶν ἀνθρώπων ἐδόθηκεν τὴν Μοῦρα νὰ κουρσεύουν ;
Λοιπὸν δὲν ἔχει χρεία τινὰς· μοπορεῖ νὰ δυναστεύῃ
καὶ αὐτὸ ἀρέσει μοῦ ᾗθελε, ἂν ᾗτο ν' ἀληθέψη.
- Μοῦ. Τὰ πράγματα ᾗς τὴν ὄρεξιν στέκουσιν τῶν ἀνθρώπων,
μὰ ὁ νοῦς μου δὲν τὰ ξαπολεῖ δίχως πιτήδειον τρόπον.
- 120 Φα. Γι' ἄρχισε, πέ μου τὴν γιατρείαν· λοιπόν, τὸ πῶς ἐδείχθη ;
καὶ ἀπ' ὅτις μ' ἐσυμβούλεψες ἐγέρθηκα καὶ ἐντύθην.
- Μοῦ. Γιὰ δὰ δὲν πρέπει δῆγησιν, φοβῶντα μὴ κινήσω
καί, μετ' αὐτεῖνο τὸν καιρόν, τὴν χρεία ξελησμονήσω.
- 125 Φα. Ὅρισε τί ἐν' χρειαζόμενο· γοργόν, λοιπόν, ᾗς γένῃ,
ὅτ' ἡ ψυχὴ μου δὲ μοπορεῖ νὰ στέκῃ νὰ ἀνιμένῃ.
- Μοῦ. ᾗν ἀνιμένης, κάθησαι μ' ὅλα σου τὰ πιδέξια
μὰ γὼ βαστῶ τὰ πάθη σου καὶ τὰ δικὰ μου ἀδέξια.
- Φα. Θανμάζομαι πῶς λείπουν σε, ξενίζομαι πῶς χρειάζεις
ἀπὸ τὰ πράγματα τῆς γῆς ἐσὺ πὺν τὰ ᾗρδιναίζεις.
- 130 ᾗΕσὺ ὁπού κάμνεις τῶν ἀλλῶν καὶ δίδεις των τὲς μοῦρες,

99 ἡμπόρεσί : ἡμπόρεσὸν cod. 112 κ' ἔχουν ᾗμε : καίχουμεν cod. 114 τάξι :
τάξην cod. 116 ἀνθρώπων : ἀνθρώπων cod.

- πῶς ἔν' αὐτὸ καὶ τὰ ῥχεις χρεὶὰ ἀρνᾶσαι, δὲν ἡπῆρες ;
 f. 99r Μοῦ. Πίστεψε καὶ θανυμάζομαι αὐτεῖνα τὰ θανυμάξεις,
 γιὰτὶ ἔχω το ὥσάν τὸ λῆς καὶ σάν τὸ συλλογιάξεις.
 135 Καὶ ἄκου, λοιπόν : Τὸ ριζικὸ καὶ ἡ τύχη αὐτὴ καὶ ἡ μοῖρα,
 γιὰ νὰ κατέχῃς, φυσικὸ ἔνα καὶ οἱ τρεῖς ἡπῆρα
 μ' ἀπῆν τοὺς φέρονουν μέσα τως, στέκουν εἰς ἄγριον τόπον,
 καθὼς συμπέφτουσιν αὐτὰ διὰ μέσον τῶν ἀνθρώπων.
 Καὶ αὐτὰ τὰ δίδουν τὸ λοιπὸν καθάρια καὶ χαρίζουν,
 140 καὶ φαίνονται καὶ παίρνοσιν ἔνα, καθὼς τὸ δρίζουν.
 Φα. Καὶ μετὰ ταῦτα, τὸ λοιπὸν, δὲν πρέπει νὰ βαριέται
 ὁ ἄνθρωπος ἀπάνω σας, γιὰτὶ, σάν λῆς, δὲν φταῖτε.
 Καὶ σώνει μου καὶ ἐγροίκησα πρᾶγμα ὅπου μ' ἄρῃσει,
 γιὰ νὰ κατέχω πλέο σωσιὰ τοῦ καθενὸς τὴν θέσι.
 145 Μοῦ. Μ' ἀκόμα πλέο λεπτότερα ἤθελα ξεδιαλύνει
 τοῦτο τὸ πρᾶγμα, μὰ ὁ καιρὸς ὁ λίγος δὲν μ' ἀφίνει.
 Φα. Οὐδὲ γιὰ μένα δὲ βασιτῆ νὰ καρτερῶ γιὰ τώρα,
 κατέχοντας τὰ κίνδυνα, τὰ κατεβάζει ἡ ὥρα.
 Μὰ τοῦτο κράτει θαρρετά : ἔγώ 'ς τὸ μερικὸ μου
 150 θέλω νὰ σ' ἔχω, τύχη μου, μοῖρα καὶ ριζικὸ μου.
 Καὶ ἀπῆντις βροίσκω πλήρωμα, χάριν γι' ἀνταμοιβὴ σου,
 πλέο καλὰ, ποὺ χρειάζεσαι, ὡς ἔχη ἡ ὄρεξι σου.
 Νὰ καὶ τὰ πράγματα κ' ἐγὼ καὶ ὄρισε, σάν σ' ἄρῃσει
 καὶ πρὸς ἐσὲν καὶ πρὸς ἐμὲν μὴ δυσκολιὰ εἰς τὴν μέση.
 155 Μοῦ. Ὡ πόσα φέγγει τὸ κερὶ καὶ λάμπει τὸ καντήλι,
 ἔσιοντας μὲ καλὸν παχὺ καὶ μὲ χοντροὺ φτιλί.
 f. 99v Φα. Τὸ φυσικὸν τῆς ἀρχοντιᾶς δὲν ἔνα νὰ κρατήξῃ
 'ς τὴν χρεῖαν τ' ἀνθρώπου περιπλιό, διὰν τὸ θὲ ζητήξει.
 Μοῦ. Ἐχόρτασέ με ὁ λόγος σου, ἐνέμπλησέ με ὁ νοῦς σου,
 160 δὲν ἔχω πλέο παρὰ νὰ θῆς νὰ 'μαι 'ς τοὺς ὁρισμούς σου.
 Φα. Γιὰ τόσον λίγο χάρισμα καὶ τόση μόν' αἰτίας
 δὲν κάμνει χρεῖα 'ς τὸ μέσο μας τόσης εὐχαριστίας.
 Μοῦ. Δίνουν πολλὰ τὰ τάσσεσαι πρὸς τὴν ἀπλότητά σου
 κ' ἐκεῖνο, τό 'χω νὰ σοῦ πῶ, στέκεσον καὶ ἀφικράσου :
 165 Ὡς ἔλεγεν ὁ πόθος σου καὶ σφάζει με ἡ πικριά σου,
 ἐβάλθῃκα, ἀποκότιτῃσα νὰ εὐτειάσω τὴν γιαιτρεῖά σου.
 Καὶ ὥσάν ἡθέλησε ὁ Θεὸς τοῦ πόθου, ἔταπεινιώθῃ

134 το ὥσάν : τόσω σάν cod. 136 ἡπῆρα : ὑπῆραν cod. 139 τὰ δίδουν : τὸ δι-
 δουν cod. 146 μὰ ὁ : μ' ὁ cod. 151 γι' ἀνταμοιβή : γιανταμιβὴν cod. 161 τόση
 μόν' : τάσῃμον cod.

- καὶ πρὸς ἑσὲν καὶ πρὸς ἔμην καλόγνωμος ἐδόθη.
 Καὶ ὥς γιὰ νὰ ἰδῇς καλὴν ἀρχὴν καὶ θαρρετὸ σημάδι,
 170 ἔλα, λοιπόν, πηγαίνομε μὲ τὸν καιρὸν ὁμάδι.
 Φα. Καὶ μετ' αὐτό, ὥσάν τυφλόν, σύρνει μ' ἀπὲ τὴν χέρα
 ἐπαίρνει με καὶ ἐβγάνει με σὲ νυκτικὸν ἀέρα.
 Μὲ τῶν ἀστέρων τὴν φωτιὰν ἔπαιρνα σὰν θεράπειο·
 καὶ ὁ νοῦς μου ἐδιαλογίζετο τὸ τέλος νὰ 'ν' ποτάποιο.
 175 Κ' ἐδῶ κ' ἐκεῖ πηγαίνοντας μὲ τὴν πιδεξιωσύνη,
 μὲ κόπον ἀποσώσαμεν καὶ μὲ ἀγαλλιασύνη
 εἰς θύραν ἀπερίκοπην, παλιὰ καὶ ἀραχνιασμένη,
 πολλὰ ῥοιφνιά καὶ δυνατὰ ὁπού 'τον σφαλισμένη.
 Λέγει μου :
- Μοῦ. *Τί ἔχεις; Βλέπεις τὴν; Γνωρίζεις τὴν ἀκόμη;*
 180 Φα. *Κ' ἐγὼ εὐθὺς ἐδείλιασα καὶ ἄφωνος ἐγενόμην.*
Κ' ἐσώπασα· δὲν ἤξευρα ἀπήλογον νὰ θέσω.
Κ' ἐκείνη, ὥς μοῦ τὰ γνώριζε τὰ σωθικά μου ἀπέσω :
 f. 100r Μοῦ. *Τούτῃ ἔναι πὺν σ' ἀντίστανε, τούτῃ ἔν' πὺν σ' ἐπολέμα,*
τούτῃ ἔν' ὁπού τὸ κόπιαζε τὸ 'λευθέρο σου πνέμα.
 185 *Μὰ δὰ σὲ θέλει ἀντιμενεθῇ πλέο παρὰ πὺν κοπιάξεις,*
ὁπού 'βανες ψυχὴν, κορμὶν αὐτὴν νὰ τὴν πεираῇς.
Καὶ ἡ πόρτα τούτῃ μὲ κρουφὸ τρόπον ὥς γιὰ ν' ἀνοίγῃ,
πίστευσε, ὥς γιὰ νὰ 'ν' στενή, τὴν ξεύρουσιν ὀλίγοι.
 Φα. *Καὶ μέσα 'ς τοῦτο ἡπλωσε, μιὰν φινοκιάλην πιάνει,*
 190 *λέγει μ' : « 'Οδὰ καὶ πόθος σου », καὶ τὲς ἀράχνες βγάνει,*
καὶ ὅσ' ἀπὸ μέσα ἐσιτέκοτον ὅλην νὰ τὴν παστρεύῃ
κ' ἐσκόπουν κ' ἐθανμάζομον τὸ τί ἔναι, τὸ γυρεύει.
Δεύτερο πιάνει τὸ κλειδί, λέγει μ' : « 'Εδὰ καὶ ἡ πίστι,
ὁπῶδωσεν τὴν δύναμιν τοῦ πόθου σου κ' ἐκλείστη ».
 195 *Καὶ τρίτο πιάνει τὴν βαρεὰ καὶ κόπτει τοὺς περάτες,*
τοὺς εἶχα 'ς τὴν ἀνάγκη μου καθημερὰν πεираῖτες.
Λέγει μου : « Δῶ καὶ ἡ πίστι σου καὶ χάρι τῆς καρδιᾶς σου,
ἐδὰ καὶ ἡ ταπεινότης μὲ τὴν καλογνωμίᾳ σου.
Βλέπεις πῶς κόφτουν σίδερα, ξύλα καὶ λυοὺν καὶ πέτρα ;
 200 *Τοῦτο τὸ μέσο μ' ἔφερε 'ς τὰ σημερὰν τὰ μέτρα ».*
Κ' ἐχάρηκα κ' ἐδάκρυσα 'ς τὰ καλωσυνεμένα,
'ς τὴν κρίσιν καὶ εἰς τὸ δίκαιο, ὁπού 'βλεπα 'ς ἐμένα.

180 ἐγενόμην : ἐγενόμην cod. 184 πνέμα : πνευμα cod. 185 ante κοπιάξεις cod.
 cancellavit τηγαίνει 188 τρόπον : πρότον cod. 189 φινοκιάλην πιάνει : 'φίνω καὶ
 ἄλην πιάνω cod. 190 βγάνει : βγάνω cod.

- Κ' ἐδόξασα τὸν ἔρωτα ὁπού 'τον δουλευτῆς του,
 εἶτα καὶ τὶς ἐπίλοιπες φίλαινες εὐχαρίστου.
 205 Εὐθὺς μ' ἐκίνησε γλυκεῖα μέριμνα νὰ μὲ παίρῃ·
 τότες ἀνοίγει καὶ θωρῶ τρυγόνι καὶ προβαίνει.
 f. 100v 'Ο νοὺς μου εὐσυχάροτον τὴν τύχην μου σκοπῶντας,
 καὶ ἤλθεν χλωρὸν κλαδὶν ἐλαιᾶς 'ς τὸ στόμαν του κρατῶντας·
 ὁ σπλαγχνικώτατος βοηθὸς πρὸς τὸν ἱζιγαρισμένο,
 210 μὲ πρόσωπον προσίχαρον καὶ καλωσυνεμένο,
 λέγει με: « Χαίροις, ἀδελφέ. Πῶς εἶσαι; πῶς δοικᾶσαι;
 ἀκόμη δὲν ἐσώπασες; τί κλαίγεις καὶ θρηγᾶσαι;
 'Αγάλλου' κ' ἔχεις τοὺς βοηθοὺς ἐμπρὸς εἰς τὴν κυρά σου,
 τὸν πόθον σου, τὴν τύχην σου καὶ τὴν ἀπλότητά σου.
 215 Καὶ ἦτον ἀνάγκη νὰ 'ν' καὶ οἱ τρεῖς ἔπειτα γιὰ νὰ σμίξουν,
 ὅπως γιὰ νὰ μπορέσουσιν τὸ μπάσμα νὰ σ' ἀνοίξουν».
 Γροικῶντα τὸ τί μοῦ 'λεγεν τὸ σπλαγχνικὸ τρυγόνι
 ἐκ τὴν χαρὰν ἐκίνησε τὸ φῶς μου νὰ δακρυώνῃ.
 Καὶ ἀπῆντις τὸν χαιρετισμὸν ἔδωκεν πληρωμένο,
 220 τοῦτο τῆς ἀπεκρίθηκα μὲ σχῆμα τιμημένο:
 « Ὅπου πονεῖ δὲν ἔν' καλὰ, καὶ ὅπ' ἀσθενεῖ δὲν γαίνει,
 καὶ δίχως ὀλπισιν καμμιάν δὲν στέκει ν' ἀνιμένῃ.
 Καὶ ὁπού βοηθᾷ τὸν ἄπορον καὶ τὸν ἀπελπισμένο,
 ἔργο πιτήδειον πολεμᾷ καὶ πολυμυμημένο.
 225 Καὶ εὐχαριστῶ κ' ἐσὲν πολλὰ καὶ τὴν γλυκεῖά μου Μοῖρα
 καὶ τὸν θεόν, ὅπ' ἄνοιξεν τὴν τριδιπλὴν τὴν θύρα».
 Καὶ μέσα 'ς τούτην τὴν λαλιὰν ἤρχιζεν σὰν ἡμέρα
 νὰ διαφωτίζῃ, νὰ ῥχεῖται μ' ἕναν γλυκὸν ἀέρα.
 Κ' ἐγώ, φοβῶντας μὴ ἔν' αὐγὴ ἥ καὶ πουργὸ κρατῶντας
 230 καὶ πέσω εἰσὲ πειρασμὸν τοῦτο ξεμελετῶντας,
 λέγω τῆς Μοίρας μου: « Γοργὸν σπούδαξε νὰ στραφοῦμε».
 Κι αὐτὴ, γροικῶντάς με τὸ πῶς κ' ἔγνωθε πῶς φοβοῦμαι,
 f. 101r ἀρχίζει νὰ συχνογελᾷ· κ' ἐμένα πλέο τρομάρα
 μ' ἀνέβαινε θωρῶντάς την καὶ ἡχομον εἰς λιγωμάρα.
 235 Λέγει μ': « 'Ακόμ' δὲν ἔναι αὐγὴ· νύκτα πολλὴ νὰ μάθῃς.
 Τί ἔχεις, μὲ δίχως σκάνδαλο, κ' ἐδείλιασες κ' ἐχάθῃς;
 Αὐτὴν τὴν λάμπι, τὴν θωρεῖς, δὲν ἔναι τοῦ πλανήτη,
 οὐδ' ἀπελπίσθηκες ἐσύ, πριχοῦ νὰ ἐβγῇς 'κ τὸ σπίτι.

204 τίς add. ego εὐχαρίστου: εὐχαρίστον cod. 208 ἐλαιᾶς ex corr. 221 ἔν':
 ἔνε cod. 223 ἀπελπισμένο: ἀπελπισμένων cod. 226 τριδιπλὴν ex corr. 234 ἡχο-
 μον: ἡχομον cod.

- 240 Ἄμμη ἔν' αὐγὴ τῆς μαρτυριᾶς, τὸ φῶς τὸ τοῦ ἡλίου,
 καὶ σύρνεται ἀνατέλλοντας τὴν σιγὰ τοῦ πονλλίου.
 Ἔχει καὶ σῶμα σάρκινον, ἔχει ἀνθρώπου πνέμα·
 αὐτὸ ἔναι ἥλιος καὶ ἀνθρώπος ἴδιο κατὰ τὸ βλέμμα».
- 245 Καὶ ἀπάνω, διὰν ἐκίνησα νὰ εἰπῶ τοῦ ριζικοῦ μου
 νὰ συμβουλέψῃ καὶ νὰ εἰπῇ εἰς τὴν χρεῖαν ὁπού 'μου,
 τότε μοῦ λέγει: « Γύρισε, ἔ την ὁπού προβάνει·
 αὐτὴ ὁ γιαιτὸς τοῦ πόθου σου, ὁπού σὲ θέλει γιάνει ».
- Κ' ἐγὼ τ' ἀκούσιν, ἔτρεμα καὶ ἀγάλλομονν ποθῶντας,
 Μοῖραν, ἀπὸ τὰ πράγματα, ὁπού 'χα συντηρῶντας.
 Καὶ ἀπόμεινα μὲ τέτοιαν χρεῖαν καὶ μ' ἔνα τέτοιον σχῆμα,
- 250 ὁπού 'τον, νὰ μὲ ἰδῇ τινάς, λύπη καὶ μέγα κοῖμα.
 Καὶ ὡς ἦλθεν καὶ ἐπρόβαλε κ' ἐφάνηκε ἡ κυρά μου,
 λέγει μ': « Ἀνεντρανίσου την ». Καὶ μ' ὅλην τὴν καρδιά μου
 γυρίζω νὰ τὴν στοχαστῶ· κ' ἐμέναν ἡ φωτιά της,
 ὥσπερ ἡ λάμψι τοῦ ἡλιοῦ, ὅτα 'ναι 'ς τὰ ψηλά της,
- 255 θαμπώνει ὅσοι τὴν ἰδοῦν, εἰς μὶν τὸ φῶς τοὺς σβήνει,
 οὐτως ἐμέναν ἔποιεν ἡ λάμψι της ἐκείνη.
 Κ' ἐσβήστη κ' ἐσκοτείνασεν ἔτι καλὰ τὸ φῶς μου,
 τί δὲν ἐξεκαθάριζα καθόλου τί ἔναι ὁμπρός μου.
- f. 101v
 260 Καὶ ὡς ἦτον ἀγαθώτατη ἴδιο καὶ φυσικόν της
 τὸν ξένον πόνον νὰ πορῇ ὡσὼν τὸν ἐδικόν της,
 ἐγροίκησα τὴν Μοῖρά μου μαζὶ μὲ τὸ τρυγόνι,
 ὅτι ἐλυπήθηκεν πολλὰ· εἰς μὶν τὴν ὥρα ἀπλώνει,
 τὸ ἐρωτικὸ τὸ χέρι μου ἔσουρε καὶ κρατεῖ με,
 καί, ὡς φρόνιμη, γνωρίζοντας τοὺς πόνους μου, πονεῖ με:
- 265 « Τί ἔχεις, παιδί μου », μὲ λαλεῖ, « κ' ἐξάθης καὶ φοβᾶσαι;
 Τώρα τυχαίνει ἀπόκοιτος κατὰ τοῦ πόθου νὰ 'σαι.
 Κ' ἐοῦ 'ς ὀλίγο τίποτις τρομάσσεις καὶ ἀποθαίνεις·
 πῶς θές γενεῖ μὲ τὸ πονλλὶ ἐκεῖνο τ' ἀνιμένεις;
- 270 Ἄντρεψε τὴν καρδίαν σου, συνήφερε τὸν νοῦ σου,
 καὶ στάσου μὲ τὴν συμβουλὴν γιὰ δὰ τοῦ ριζικοῦ σου.
 Βλέπω την καὶ κοντεύεται, κ' ἔλα γοργὸν νὰ ἰδοῦμε,
 ὅτι ἐδεπὰ δὲν ἔν' καιρὸς νὰ στέκωμε ν' ἀργοῦμε».
- Ὅταν ὁ νοῦς μου ἐδιάταξεν κ' ἐρμήνευεν ἡ φύσις,
 τ' ἦτονε χρεῖα ἀπὸ κοντὰ νὰ πιάσῃ καὶ ν' ἀφήσῃ,
 275 ἀπάνω διὰν ἐμπαίναμε 'ς τὴν πόρτα, καὶ ἀφικροῦμαι

- μιὰν κουκουβάγια κ' ἔκραξεν, καὶ ἄρχισα νὰ φοβοῦμαι.
 Καὶ εἰς τοῦτο ἐξεσῶρθηκα καὶ ὁ πόρος ἐσφαλίστην,
 κ' ἐγὼ 'ς τὴν ὥραν μὲ πικριὰν ἔπεσα κ' ἐζαλίστην.
 Καὶ ἀγάλη - ἀγάλη ἀνεζητᾷ νὰ βγῇ ἀπὸ μὲν τὸ πνέμα,
 280 καὶ ἐγροῖκουν ἐμαζώνετον πρὸς τὴν καρδιά τὸ αἷμα.
 Κ' ἐκείνη ὁποῦ μ' ἐκῆδενε, θωρῶντάς με πῶς ἤμουν,
 μὲ τὸ ψυχρόν της φύσημα ἐκρατίει τὴν ζωὴ μου.
 Καὶ μὲ τὸ μαντηλάκιν της ὥρες καὶ μὲ τὴν χέρα
 284 ἐσφόγγιζε κ' ἐχάριζε παρηγοριά καὶ ἀέρα.
 f. 102r Καὶ μᾶλεγε : « Μηδὲν δειλιᾷς, μηδὲν κακοκαρδίξης,
 μηδὲ γιὰ κεῖνο τὸ θαρρεῖς θελήσης ν' ἀπολπίζης.
 Τέτοια συχνὰ σνέγγονουσιν πρὸς τοὺς ποθοκρατοῦντας,
 καὶ τίς τὸ ξεύρει κάλλια σου μὲ τοὺς πολυπαθοῦντας ;
 Φέρε, σηκώσου καὶ ἄνοιξε τὰ μάτια σου, παιδί μου,
 290 ὅτ' εἶδα καὶ πολλὰς φορὰς ἦλθεν εἰς ἀκοή μου
 ἐκεῖνο, ὁποῦ φαίνεται, μάχεται καὶ ἀντιτείνει,
 ν' ἀλλάξῃ καὶ πολλὰ γοργὸν κ' ἔρχεται εἰς καλωσύνη
 καὶ τὸ κακὸ νὰ γίνεται πολλὰς φορὰς βοτάνι,
 κ' ἐκεῖνον τὸν κρατοῦν νεκρὸν ν' ἀναστηθῇ, νὰ γιάνῃ ».
 295 Καὶ ἀπῆις ἀναστέναξα, μετὰ τὴν ἀναπνιά μου
 ἄρχισεν κ' ἐσυνήφερε καμπόσον ἢ καρδιά μου.
 Πρὸς τὸ πούλλλ τὸ σπλαγχνικό, λέγω τὸ ριζικό μου :
 « Ἀλλοῖμονον, τίς τό ἴλιζε τοῦτο τ' ἀντίδικό μου ;
 Μηδὲ σὲ φανιστῇ πολὺ νὰ εἶμαι ἀνακατωμένος,
 300 γιὰτὶ τὸ δίδει ὁ πόθος μου, ὁ πολυμπιστεμένος.
 Πίστεψε, τὴν ἀγάπην μας φοβῶντας μὴν χαλάσω,
 καὶ τὴν ζωὴν καὶ τὴν τιμὴν φοβῶντας νὰ μὴν χάσω,
 φοβῶντάς με κ' ἐσὲν κι αὐτὴν καὶ ἀπ' ὅλους τὴν κερά μου,
 ἦτον ἀνάγκη, πίστεψε, νὰ ταρακτῇ ἡ καρδιά μου ».
 305 Μοῖ. Γνωρίζω το καθὼς τὸ λές· καὶ βάλε τῶρα πρᾶξι,
 τῆς πίκραςός σου τ' ἄρματα ὅλα τὰ θές ἀλλάξαι·
 f. 102v ὅτι ὁ ἄντρας εἰς τὸν πόλεμον στέκεται σὰν λεοντάρει,
 καὶ εἰς τὴν ἀγάπῃ ὁ φρόνιμος ἔχει τ' ἀρνοῦ τὴν χάρι.
 Εἶδες τὸ ρόδο τὸ πουργό, ὅταν τὸ δώσῃ ὁ ἥλιος,
 310 καὶ ἀνοίγει καὶ φουντώνεται, οὕτως ἐγίνης καὶ ἔδιος.
 Φα. Λέγω της : Ἦθελα καλὰ νὰ ἔξευρα πῶς ἐγίνῃ,

278 πνέμα : πνεῦμα cod. 281 ἤμουν : ἤμουν cod. 282 ζωὴ : ζωὴν cod.
 290 ἀκοή : ἀκοήν cod. 298 ἀντίδικό : ἀντίδικόν cod. 302 post χάσω cancellavit
 cod. ἦτον ἀνάγκη πίστευσε, νὰταρακτῇ ἡ καρδιά μου | γνωρίζω τὸ καθὼς τὸ λες
 308 ἀγάπη : ἀγάπην cod. χάρι : χάριν cod.

- μὲ τί τρόπο ἐσυνέβηκεν κ' ἐσύμπεσε κ' ἐκείνη;
 Μοῖ. Λέγει μου : Μηδὲν δειλιᾷς, μηδὲν πολυβαριέσαι,
 ὅτι ὁ καιρὸς χαρίσει θὲ κ' ἐσένα ν' ἀναπιέσαι.
- 315 Φα. Κ' ἔχεις το τοῦτο θαρρετό;
 [Μοῖ.] Οὕτως πιστεύω νὰ ῥθῃ.
 Φα. Λοιπὸν ἡ ὥρα πρὶν χαθῇ, ὁ τόπος πρὶν παράρθῃ,
 συμβούλευσε τὸ τί ἔναι χρειά· νὰ στέκω ν' ἀνιμένω,
 νὰ καρτερῶ μετὰ χαρᾶς· εἴτε δὲ νὰ παγαίνω.
- Μοῖ. Πάγω νὰ ἰδῶ, γιατί θαρρῶ τ' ὀρεκτικὸν τρυγόνι,
 320 ὁποῦ βασταίνει τὸ κλειδί καὶ ἀνοίγει καὶ κλειδώνει,
 ἂν κάθεται γιὰ λόγου σου ᾗς τὴν πόρτα κι ἀνιμένη,
 καὶ θέλω μάθει ἐξ αὐτὴν τί μέλλεται νὰ γένη.
 Κ' ἐὺ ἀνίμενε ἐδεπά, ὅσον νὰ ᾗλθῃ μανιᾶτο,
 καὶ κρένω νὰ σ' τὸ φέρωμε γλυκὸ καὶ ζαχαρῶτο.
- 325 Φα. ὦ! οἱ πλανῆτες τ' οὐρανοῦ, ἔσεῖς ὁποῦ πλανεῖτε,
 σήμερον εἰς ἐμένανε τοῦ πόθου δηγηθεῖτε,
 τὴν ὥραν τοῦτην τὴν στενὴν τοῦ πόθου, ἀπὴν εὐρέθῃ
 κ' ἤφερε τὸ κορμάκι μου εἰς τοῦτο κ' ἐμπερδέθῃ! —
 Μέσα ἡ Ποθοῦλα ἐστέκετο ᾗς τὴν πόρτα καὶ ἀφικρᾶτον
 330 καὶ ἡ Μοῖρα ὑπῆγεν κ' ἠῤῥέ την, καθὼς μοῦ τὸ δηγᾶτον.
 f. 103r Καὶ τὸ σίμωσε γροίκησα· καὶ λέγει της : « Ἐδῶ ᾗμαι,
 κ' ἐγὼ γιὰ σὲν ἀκαρτερῶ καὶ γιὰ τὸν φίλο κιόμαι.
 Καὶ πίστεψεν· τὴν φύσιν του καὶ τὰ παθήματά του
 μετρώντα, ὁ νοῦς μου μ' ἔφερεν νὰ συμπονη μετ' αὐτοῦ ».
- 335 « Ὅλη ἐπικράνθη κ' ἐκλαψεν, καὶ μετ' αὐτὴν τὴν λύπη
 εἰπέν μου : « Ἀπὲ τὸν πόθον του ποσῶς νὰ μὴν τοῦ λείπῃ.
 Ἀδελφί μου γλυκύτατο, καὶ ἂν εἶχες δεῖ τὰ πάθη
 τὰ βάσταξε καὶ τὰ βασιᾶ, τίς νὰ μηδὲν ἐχάθῃ;
 Καὶ τάσσω σου ἔναι φρόνιμη, τοῦ πόθου ἐμπιστεμένη,
 340 καὶ ἔναι πρόπον καὶ δίκαιον νὰ ἔναι εὐχαριστημένη ».
- Ἀκούγοντας τὴν Μοῖρά μου εἰνιά ᾗλεγε γιὰ μένα,
 παινῶντά την πῶς ἔλεγεν τὰ λόγια παινεμένα,
 καὶ στέργει τὰ εἶπεν ἡ Μοῖρά μου καὶ ὅσα τῆς εἶχεν δεῖξει,
 λέγει : « Ὅσες ἔχουν λογισμόν, ἄνδρα νὰ μὴν ἐομίξῃ,
 345 ὅτι ποτὲ δὲν ἀγαπᾷ μ' ὀρθὴν ἐμπιστοσύνη,
 μὰ σὰν στουπὶ νὰ καίγεται καὶ ν' ᾤπη καὶ νὰ σβήνῃ ».

312 τρόπο : τρέπον cod. 314 ἀναπιέσαι : ἀναπαύσας cod. 316 ante χαθῇ cancellavit cod. θ 326 δηγηθεῖτε ex corr. 329 ἐστέκετο : ἐστέκοντο cod. 334 μετ' : μεθ cod. 335 λύπη : λυπήν cod. 337 γλυκύτατο : γληκύτατη cod. δεῖ : ἤδη cod.

- Εἰπά της : « Καὶ καλὰ κρατεῖς· ἄμμ' εἶναι σὰν ὀλίγοι
 ὁπού 'ναι δύσπιστοι, καὶ τίς πρότει νὰ τὸν ξανοίγῃ.
 Μ' ἄς ἐρωθῶμε πρὸς τὴν γιαιτρεϊάν, ὅτι ὁ καιρὸς μᾶς φεύγει,
 350 καὶ ὁπού σπονδάζει καὶ πονεῖ, μπορεῖ νὰ εἰρηνεύῃ ».
 « Στέκε' πάγω νὰ τῆς τὸ εἰπῶ· μὰ δὲν μπορῶ ν' ἀνοίξω,
 καθὼς ζητᾷς, ἀδέλφρι μου, ἃ δὲν τῆς τὸ ρωτήξω ». —
 « Ἐδὲ μεγάλην λύπησιν, ὁπού τυχαίνει νὰ 'ῃ
 354 πρὸς τοὺς ποθῶντας, δυσκολιὲς ἐπεὶ ὅταν τοῦ λάξη,
 f. 103v πρῶτον Θεὸν καὶ δεύτερον ἡῦρε τὸ ριζικό του
 κ' ἐπιάσαν κ' ἐγιατρεύσασιν καμπόσο τὸ κακό του.
 Ἀμμὴ ἐβλεπά τον νὰ χαθῇ καὶ πλεὸ γιὰ τὴν πικριά σου,
 τώρα φοβᾶται καὶ πονεῖ νὰ ἐβγῇ ἐκ τὴν συντροφιά σου.
 Κ' ἐδὰ 'π' ἀπέρασεν τ' ἀργὰ καὶ ἡμέρωσεν ἡ ὥρα,
 360 Μοῖραν, ἀπὸ τὲς χάριτες βεργέτησέ τον τώρα·
 δὸς του δουμάκιν τίποτις καί, ἂν θῆς νὰ σ' ἐρωτήσω,
 ἄμμ' ὄχι δίχως τίποτις νὰ στρέψωμεν ὀπίσω ».
 « Ὡς ἄνθρωπος, ὥσάν ἐμὲ δούλῃ τοῦ πόθου ὁπού 'μαι,
 εἰπέ μου εἰς εἶντα νὰ 'χω χρεῖα ἀντεῖνον νὰ λυποῦμαι;
 365 Μὰ σῦρε· κ' ἐρχομαι κ' ἐγὼ τώρῃ 'ς τὸ παρεθύρι,
 κ' ἐὺν θῆς δεῖ τοῦ πόθου σου τὸν ἴδιο νοικοκύρη ».
 « Ἀρέσει μου· καὶ τὰ κλειδιὰ ρίξε τα ἀπὸ τὴν χέρα
 κ' ἔπαρ' κ' ἐσὺ ξεφάντωσιν 'ς τέτοιον γλυκὺν ἀέρα,
 τὰ τέτοια ξεφαντώματα καὶ εἰς τέτοιες γλυκασιές,
 370 γιὰτὶ ὅταν ἐσμίξουσιν εἰς ἕνα δυὸ καρδίες,
 οὔτως καὶ δῶσ' τον κ' ἔπαρε κ' ἐσὺ καλὴν καρδιά,
 γιὰ νὰ μηδὲν περνᾷ ὁ καιρὸς ὁ τόσος μ' εὐκαιρία ».
 — Ἐδῶ εἶσαι ;
 Μοῖ. Μὰ ποῦ θέλεις ; * Ἦλθαν καλὰ μαντᾶτα ;
 Πο. Ἐγὼ θαρρῶ καὶ νὰ 'λθουσιν γλυκιὰ καὶ ζαχαρᾶτα.
 375 Σῦρε, σηκώσου, φέρε τον γοργὸ 'ς τὸ παρεθύρι,
 ὅτι τῆς πόρτας μετ' αὐτὴν βασιτῇ τὸ κλειδωτήρι.
 Κ' ἐκεῖ θέλει εὔρει τὸν γιατρόν, καὶ τὰ πονεῖ μὴ ρίξῃ,
 καὶ ἂν ἦτον φρόνιμος ποτέ, τώρα τὸ θέλει δεῖξει.
 f. 104r Μοῖ. Ὑπάγω καὶ θαρρῶ 'ς τὸν Θεὸν οἱ κόποι μας ἂν τύχῃ
 380 καὶ τὴν φοράν, αἰλλοίμονον, ἐτούτην νὰ πιτύχῃ,
 ὅτι βαροῦμαι τὸν καιρὸν ἄδικα νὰ τὸν πάσχω,

350 ante μπορεῖ delevi κακὰ εἰρηνεύγει : εἰρηνεύει cod. 355 ριζικό : ῥηζικόν cod. 357 πικριά : πικριὰν cod. 363 'μαι : ἴμε cod. 370 εὐκαιρίαν : εὐχερίαν cod. 373 εἶσαι : 'σέ cod. 376 μετ' : μεδ cod.

- καὶ ἀπὸ τὴν χρεῖαν νὰ στέκωμαι, σὺν τὸ πούλλλ νὰ χάσκω. —
 — "Ἐλα κ' ἐδόθη ἡ ὀρδινιὰ μὲ τοῦ Θεοῦ τὴν χάρι,
 εἰς ἄλλον τόπον πλεὰ γοργὸν καὶ ἄφοβον νὰ σὲ πάρῃ.
- 385 Φα. Μαγάρι, ὡς εὖρωμε γιὰ δὰ τίποτις λίγο μῖσο,
 ἄμυ' ὅχι δίχως τίποτις νὰ στρέψωμεν ὀπίσω·
 καὶ ὀπόθεν πᾶμε κ' εὖρεθῇ πάλιν μηδὲ μᾶς σιρέψῃ
 χειρότερο τὸ ἔβγαλμα· τίς νὰ τὸ ξεμπερδέψῃ;
- Μοῖ. Μηδὲν φοβᾶσαι· καὶ γι' αὐτὸ τώρα 'ς τὸ παρεθύρι
 390 θέλεις ἰδεῖ τοῦ πόθου σου τὸν ἴδιον νοικοκύρη.
- Φα. Καὶ οὐκ εἶχεν λόγον τὸν σωστίον, καὶ ἠβλέπω μιὰν λαμπάδα,
 χιονάτη καὶ γλυκώτατη ἦλθε μὲ μιὰ γλυκάδα·
 καὶ μὲ τὸ σχῆμα ἐσιάθηκεν, τὴν ἔρωτιαν γεμάτη,
 κ' ἔβαν ἀπὶ δι' ἔμορπον βασιλικὸν ἐκράτει.
- 395 Κ' ἔδειχνε μὲ τὸ χέριν τῆς κ' ἐλάλει κ' ἐσυγγέλα,
 καὶ ὡς ἔγνωθα καὶ τό 'θέλα κ' ἐκεῖνες πού τὸ 'θέλα,
 μὲ φόβον καὶ ἐντροπὴν πολλὴν καὶ ἀποκοιτιὰν καὶ ἀγάπην,
 καλὰ καὶ μὲ τὰ πάθη αὐτά, ὅλος ἐπαραιτιάτην,
 ἀπήντισ τὴν εἰσίμωσα κ' εἰδὰ τὴν καὶ πονεῖ με,
- 400 κ' ἐγνώρισα μὲ τ' ἄλλον τῆς σημάδι καὶ θωρεῖ με,
 μὲ γλώσσα καὶ μὲ πρόσωπον γλυκὺ καὶ ἀγαπημένο,
 τὸ ρόδο μου ἐχαιρέτισα τὸ πολυζητημένο,
- f. 104v παινῶντας τὴν ἀγάπην τῆς καὶ τὴν καλογνωμίαν τῆς,
 κ' εὐχαριστῶντά νην πολλὰ μετὰ τὴν συντροφίαν τῆς :
- 405 "Ω πολυζητημένη μου, ὦ φῶς μου καὶ ψυχὴ μου,
 καὶ ποιά καρδιά νὰ δηγηθῇ τὴν ἀγαλλίασί μου ;
 Δόξα σοι ὁ Θεός, κ' ἐπίτευχεν ὁ δοῦλος τὴν κυρὰ του
 νὰ τὴν θωρῇ καλόγνωμη, κατὰ τὴν πεθυμίαν του.
- Δόξα σοι ὁ Θεός, ὅτι ὁ καιρὸς καὶ οἱ τόποι προσενοῦσιν,
 410 αἰτλοῦμονον, ὅπ' ἀγαποῦν νὰ σκύψουν, νὰ φιλοῦσιν.
- Μὰ τοῦτο τὸ μεσότοιχο, λέγω τὸ σιδερένιο,
 εὐρίσκω το καὶ νὰ 'ν' ἐχθρὸς καὶ νὰ 'ν' κακὰ κριμένο.
- "Ω λονλουδοῦσα, τί ἔν' τ' ἀργεῖς ; Κάμε ν' ἀναγαλλιάσω,
 βεργέτα μου, τὸ χέρι σου δῶσ' μου το νὰ τὸ πιάσω·
- 415 χαιρέτισέ με σπλαγχνικά καὶ μετὰ μὲν θαρρόψου,
 ἔπαρ' κ' ἐσύ, καὶ δῶσ' κ' ἐμὲν δρόσον καὶ θεραπέψου.
- Μηδὲν ὀκνεῖς, καὶ κάμε το, γιὰτὶ ὁ καιρὸς τὸ δίδει

383 χάρι : χάρι' cod. 385 μῖσο : μέσω cod. 389 'ς τὸ : τὸ cod. 396 τὸ
 'θέλα : τὸ θέλαν cod. 403 παινῶντας ex corr. 408 πεθυμίαν : πεθυμίαν cod. 413 ἀρ-
 γεῖς ex corr. 416 θεραπέψου ex corr.

- νὰ φᾶμε μὲ γλυκύτητα τοῦ πόθου μας τ' ἀπίδι.
 Χίλια καλῶς ἐπιάσασιν τὰ χέρια μου τὴν χέρα,
 φίλον τὸν εἶχα καὶ ὄχι ἐχθρὸν νύκτα καὶ τὴν ἡμέρα.
 420 Ἀίλλοίμονο, χερᾶκι μου, καὶ τί μοῦ λὲς νὰ ποίσω;
 Νὰ σὲ δεκτῶ καθὼς ποθῶ καὶ νὰ σὲ κανακίσω,
 νὰ σὲ κρατῶ, νὰ χαίρωμαι καὶ νὰ σὲ περιπλέκω
 μά, μ' ὅλα αὐτὰ, χαϊράμενος δὲν ἤμπορῶ νὰ στέκω.
 425 Ἀν. Γελᾷς, καὶ πρέπει νὰ γελᾷς καὶ νὰ καλοκαρδίζῃς,
 κ' ἐιοῦτες γιὰ νὰ συγχαροῦν, ὅπου τὲς τυραννίζεις.
 f. 105r Πο. Καλὰ σοῦ λέγει· τῶρ' αὐτό, τὸ στέργει κ' ἡ Μοιροῦσα,
 τυχαίνει νὰ τὸ θέλωμε, γλυκύτατὴ μου Ἀνθοῦσα.
 Φα. Κ' ἐσὺ Ποθοῦλα, εἶντα λές;
 [Πο.] Κ' ἐγὼ παρεκαλῶ την,
 430 κ' εἰπὰ της νὰ ᾽λθῃ πρὸς ἐσέν, μὲ σπλαγχνικὴν γλυκότην.
 Καὶ ἀφίνω σας· καὶ πᾶσα εἰς ὅ,τι χρωστεῖ καὶ ἐπέχει,
 καὶ πληρωθεῖτε μέσον σας ἐκ τῆς φιλιᾶς τὰ ἔχει.
 Κ' ἐγὼ νυστάζω καὶ ποθῶ καμπόσο ν' ἀκκουμπήσω
 καί, ἂν τύχῃ νὰ πηγαίνωμε, ᾽πέτε μου ν' ἀγροικήσω.
 435 Ἀν. Μή, καὶ πονῶ! ἀχάμνα το, γιὰ νὰ τὸ μεταπιᾶσῃς·
 καί, ὥσάν θωρῶ, τὴν χέρα μου πάσχεις νὰ τὴν ἐσπάσῃς.
 Φα. Γ' αὐτὴν γιὰ δὰ τὴν συμβουλὴν δὲν πρέπει νὰ σ' ἀκούσουν,
 κατέχοντας τὰ κίνδυνα· καὶ ἀπάλλαξε τὸν νοῦ σου.
 Κρατῶντας τοῦτο πλέα γοργὸν τὸ λαμπιρό σου χέρι,
 440 ἀπὸ τὰ πλέα ἀκριβώτερα μέλη μοῦ θέλει φέρει. —
 Καὶ μὲ τὴν ἄλλην ἄπλωσα, κ' ἔπιασα τὸν λαιμόν της.
 Καὶ πρὸς ἐμὲν τὴν ἤφερα, χωρὶς τὸν ὀρισμόν της.
 Καὶ μὲ τὸ ναὶ καὶ τ' ὄχι της, καὶ τ' ἄσπρον της τραχήλι,
 ἐδάγκασα κ' ἐφίλησα τὰ κόκκινά της χεῖλη.
 445 Καὶ τὸ γλωσσάκιον ἔβγαλα νὰ γλυκοπιπιλίζω,
 κ' ἐτούτῃ μοῦ τριζίνευγεν, γιὰ νὰ τὴν σεργουλίζω.
 Καὶ μὲ τὴν δολερὰν αὐτὴν καὶ σιδεριὰν καθένα,
 ὅλα τὰ πλέ' ἀκριβώτερα ἦσαν περιορισμένα.
 Ἀν. ὦ Ἀση με· κ' ἔχεις ὥς ἐδὰ πλιὸ παρὰ πού τυχαίνει,
 450 ὅτι πολλάκις δείχνει ὁ νοῦς ἔναν, κ' ἄλλέως βγαίνει.
 f. 105v Ὅλοι γιὰ τὴν ξεφάντωσιν τοῦ πόθου λιγωῶτε,
 καὶ ὥσάν σᾶς τήνε δώσουσιν, οὐδὲν τήνε ψηφᾶτε.

423 primum κανακίσω post cancellavit et περιπλέκω scripsit cod. 437 ἀκού-
 σου· ἀκοῦσθω cod. 441 primum ἔπιασα post ἄπλωσα scripsit cod. 450 ἔναν,
 κ' ἄλλέως βγαίνει· πλέο παρὰ πού τηχένη cod.

- Φα. Ὡς ἄγρια νύμφη μῦδειξες· σῶπα, ἄφησ' με τώρα,
 βλέπω σε νὰ διανεύγῃς με θαυμαστήν ἐγνώρα.
 455 Καὶ ἀρέσει μου ν' ἀποκοιτῇς, νὰ δείχνῃς καὶ φοβᾶσαι,
 καὶ μὲ τὴν ξεκαθάρισιν πλέο θαρρετὴ γὰ νὰ ᾿σαι.
 Ἀν. Μά ᾿ναι ποτὲ νὰ μ' ἀγαπῇς στερεὰ κ' ἐμπιστευμένα
 ἐσύ, ποὺ δείχνεις καὶ ψοφᾷς καὶ ὀλιγωρεῖς γιὰ μένα ;
 Νά ᾿ναι ποτὲ νὰ μὲ λαλῇς μ' ἀλήθειαν καὶ μὲ φύσι,
 460 ἢ σὰν αὐτόν, ὅπου χαλᾷ τὰ πάσχει, ἀφὸν τὰ κρίσει ;
 Φα. Κ' ἐγὼ πτωχὸς ἐστέναξα κ' ἐδάκρυσε τὸ φῶς μου,
 ἀκῶντας τέτοιον ρώτημαν παράξενον ἐμπρός μου.
 Φιλῶντας τὰ ματάκια της, τὰ νόστιμά της χεῖλη,
 ἐπέφτασιν τὰ δάκρυα μου ᾿ς τ' ὠρίον της τὸ τραχὺ.
 465 Μὲ παραπῶνεσι γλυκεῖα πολλὰ τῆς ἀπεκρίθην :
 Τί ἔν' τὸ παράξενον αὐτὸ ᾿ς τὸ νοῦ σου ὅπ' ἐγεννήθη ;
 Ὡ σπλαγχνικό μου σκάνδαλο, γλύκα καὶ πειρασμὲ μου,
 τί ἔν' τὸ δηγᾶσαι ; τί ἔν' τὸ λὲς εἰς τὴν ἀναγαλλιά μου ;
 Ρωτῇς μ' ἂν ἔν' καὶ σ' ἀγαπῶ μὲ δίχως δολωσύνη ;
 470 Ἄλλην οὐκ ἔχω παρὰ σέν', ὥσάν τὸ ξεῦρει κεῖνη.
 Καὶ τέτοιο πρᾶγμα μὲ λαλεῖς, ἄδικον μέγαν ἔχεις,
 νὰ θὲς νὰ δείχνῃς ἄγνωρῃ ᾿ς ἐκεῖνο τὸ κατέχεις.
 Τόσος καιρὸς δὲν σ' ἔσωσεν, οὐδὲ τὰ τόσα πάθη,
 474 ὁ νοῦς σου τὴν ἀγάπην μας ἀκόμα νὰ τὴν μάθῃ ;
 f. 106r Δὲν μὲ θεωρεῖς ; δὲν τ' ἄκουσες, μὲ τὴν πιδεξιωσύνη
 τὸ πῶς τὸν πόθον σου βαστῶ μὲ τὴν δικαιοσύνη ;
 Ἀἰλλοίμονον, Ἀνθοῦσά μου, σφάζεις με, σὰν ἀκούγω·
 καὶ ἀπὸ τὴν κάψαν, βλέπεις με, ἐμὲν κ' ἐσὲ νὰ λουῖζω.
 Ἀν. Δὲν ἔν' κακὸ ὁπῶχει νοῦν τ' ἀνάντιο νὰ τηρᾶται.
 480 Τοῦτο ἄς εἰσαι θαρρετός : Ὅπ' ἀγαπᾷ φοβᾶται !
 Ἐμεῖς κρατοῦμε μετὰ σᾶς νὰ ᾿χωμε δικαιοσύνη,
 καί, ὥσάν θεωρῶ, δὲν ἔχετε ᾿ς ἐμᾶς ἐλεημοσύνη.
 Καὶ τὰ δικά μας ἔχετε ὅλα κατακρυμμένα,
 κ' ἐσεῖς εἰς ὅ,τι ἐφταίσετε ὅλα εἰν' συμπαθημένα.
 485 Ὅλα ᾿ς ἐμᾶς τὲς αἰυχες συμπέφτουσιν τὰ βάρος,
 κ' ἐκεῖνα τὰ ᾿χομε νιροπὴν, τὰ ᾿χετε σεῖς καμάρι.
 Φα. Καὶ δὲ μὲ σώνει ἐμποδισμός καὶ ἡ φράκτη τῶν σιδέρω,
 μὰ μὲ τὲς δυσκολιὰς αὐτὲς μὲ κάμνεις ν' ἀναφέγω·
 τέτοιον καιρὸν τὸ δίκαιο μου μὲ κάμνεις νὰ γυρεύω,

455 ἀρέσει : ἀρίσση cod. 471 ἄδικον : ἄδικαν cod. 485 ὅλα : ὅλες cod.

487 ἡ φράκτη ex corr. σιδέρω : σιδέρων cod.

- 490 ψυχούλα μου, ποὺ σὲ φιλῶ καὶ ὁποῦ σὲ κολακεύω.
 Δὲν ξεύρεις, ὄντα τρώει τινάς, δὲν πρέπει νὰ δηγᾶται,
 εἰς πᾶσα λόγον μιὰ γουλιὰ χάνει καὶ δὲν γροικᾶται ;
 Πῶς δὲν νοεῖς τὴν προτιμὴν τ' ἀνδρὸς κατὰ τὴν φύσιν
 καὶ κατὰ τὴν συνήθειον τὴν σαρκικὴν τὴν κρίσιν ;
 495 Δίκαιον πρέπει τὸ λοιπὸν νὰ ᾔν' τῆς ἀρσενικότης
 κυριώτερο τὸ θέλημα παρὰ τῆς γυναικότης.
 Ἄμμη ἓνα πρᾶγμα μὲ κρατεῖ· ὁπῶχει πλέα τὸν πόθο,
 γοργότερον συγκλίνεται, ᾗ ὅσον γροικῶ καὶ γνῶθω.
 Ἄν. Καλὰ λαλεῖς· ἄμμη ἐπροεπεν οὕτω ᾗ ἀλλότρια θέσι
 500 ἢ θηλυκὸς ἢ ἀρσενικὸς θέλοντας νὰ τ' ἄρσῃ.
 f. 106v Φα. Φρόνιμας λές· μὰ μετὰ μᾶς ἡ φιλεμένη κρίσι
 ἃς γίνεται, καὶ τῶν ἄλλων καὶ καθενὸς ν' ἀφήσῃ.
 Ὀπωρικὸ μου ἀχόρταγο καὶ τῆς καρδιᾶς μου πάθος,
 μηδὲ φοβᾶσαι καὶ ἀπὸ μὲν νὰ ᾔλῃς ποτὲ σὲ λάθος.
 505 Ὅσ τὸν ἀνθρώπον τὸν ἄχρηστον τινὰς μὴ δώσῃ θάρσῃ,
 ᾗ αὐτὸν νὰ πῇ ὅκαὶ τινὰς δὲν ἔχει τί νὰ πάρῃ.
 Οὕτως οὐδὲ τὸ ξεύρομεν ὥσάν οὐδὲν θωροῦμε
 ἐμᾶς τὸ γένος φυσικὰ μᾶς κάμνει ν' ἀγαποῦμε.
 Κ' ἐσύ, ὁποῦ ᾄσαι ἐμορφιά, στολίδι τῶν ἀνθρώπων,
 510 ὁποῦ ᾄσαι ὁμάδι μετὰ μὲν κάστρο καὶ ἀπ' ἓναν τόπον,
 ὁποῦ ᾄχεις τὸ κορυάκι μου δίψα πολλὴ γεμᾶτο,
 μέρος ἀπὲ τὸν πόθο μας τ' ἀχόρταγο ὁροσᾶτο,
 καὶ ὁποῦ κρατῶ καὶ ὁποῦ φιλῶ καὶ ὁποῦ περιλαμπάνω,
 καὶ ὁπῶχω ἐλπίδα ᾗ τὲς πικρὲς ὅλες μου νὰ τὲς χάνω,
 515 καὶ περιπλεὰ τ' ἀπόκρυφο καὶ πολυαγαπημένο
 ἐκεῖνο τό ᾄχω πλέο γοργὸ νὰ στέκω ν' ἀνιμένω,
 καὶ ἄλλα πολλὰ τὰ δὲ μπορῶ, γλυκώτατό μου ταίρι,
 νὰ ᾄχῃ νὰ εἰπῇ ἢ γλωσσά μου καὶ ὁ νοῦς μου ν' ἀναφῇ.
 πῶς θέλεις νὰ μὴδὲν κρατῶ καὶ νὰ μὴδὲν φυλάσσω
 520 μὲ πίστιν τὴν ἀγάπην μας, τὴν τρέμω νὰ μὴν χάσω ;
 Θυμῶντας μὴ ἔρθω εἰς δυσκολιὰ ᾗ ἐκείνην τὴν βαρία,
 καὶ πέσω εἰς ἀτζιγανιάν, τηροῦμαι τ' ἀναντία.
 Μ' ἂν ἔν' καὶ νὰ φοβούμεσθαι καὶ τὴν τιμὴ σου ἡπῆρα,
 σοῦ φέρνω τὴν καλογνωμιὰν αὐτὴν τὴν ἴδιαν Μοῖρα.
 525 Καὶ αὐτὸ τὸ μέσον ἔν' καλὸ καὶ πρέπει νὰ κρατοῦμε,

494 συνήθειον : συνέθηον 497 συγκλίνεται : συνκλήγεται cod. 503 μᾶς : μου
 cod. 514 μου ex corr. 516 primum καίπο deinde νὰ στέκω scripsit cod.
 521 post θυμῶντας cancellavit cod. τὰ βαρία : βαρίαν cod.

- καὶ τὸ λοιπὸν μηδὲν ἀργῆς, καὶ ἄς γλυκοφιληθοῦμε.
- f. 107r Πο. Καλὰ σοῦ λέγει· καὶ γιὰ γὼ δὲν ἔχω ν' ἀπιστήσω,
ἀφίνω σας καὶ ὑπὰ νὰ ἰδῶ, καὶ πάλιν νὰ γυρίσω.
- Φα. Ἦκουσες εἰντα σὲ λαλεῖ ἡ φρόνημη Ποθοῦλα ;
- 530 Κ' ἐοὺ βασιῆς, ἀλλοίμονον, πάντα σκληρὴν καρδοῦλα !
Σίμωσε, σκύλλα, σίμωσε.
- Ἀν. Ἀν καὶ σιμά σου μ' ἔχεις·
μὰ προᾶγμα, ὅπου δὲ μπορείς, γιάντια νὰ τὸ ξετρέχης ;
Μὰ αὐτά σου τὰ δαγκάματα καὶ τὰ φιλήματά σου
μὲ κάμνουσι, ἀλλοίμονον, νὰ φεύγω ἀπὸ κονιά σου.
- 535 Φα. Θὲς νὰ σοῦ πῶ· τὰ φυσικά τῶν γυναικῶν κρατοῦσιν
νὰ δείχνουσι ὅτι στανικῶς συμπέφτουν ὅς τὰ ποθοῦσιν.
- Ἀν. Καλὰ σοῦ λέγω· καὶ γι' αὐτὸ τυχαίνει νὰ φοβᾶται
καὶ νὰ τηρᾶται καὶ γιὰ σᾶς, ἂν τύχη καὶ ἀγαπᾶτε.
- Φα. Σῶπα, γιὰ Μοῖραν τοῦ Θεοῦ, μηδὲν μὲ κριτηριάζης·
540 δὲν πρέπει ποῦρι νὰ τὸ λές, οὐδὲ νὰ τὸ λοιάζης.
- Ἀν. Βαριέσαι τὰ τὰ λόγια μου· μαγάρι ἄς ψεματέψουν
καὶ τὰ δικά σου πλέα γοργὸν ὅς ἐμένα ν' ἀληθύνουν.
- Φα. Πέ μου, νὰ ζῆς καὶ νὰ χαρῆς τὰ μάτια σου, κερά μου,
αὐτοῦνα πὺν προδώσαςι τώρα τὴν ἐξουσιά μου,
545 κρατεῖς τὸν πόθον σου ὅς ἐμὲν στερεὸ κ' ἐμπιστευμένο ;
- Ἀν. Οὕτως θαρρῶ τὸν θὲς ἰδεῖ μὲ δίκιο νὰ ν' κριμένο.
- [Φα.] Καὶ ἂν θέλῃς ὅτι νὰ κρατῶ στερεὰ τὴν ἰδική σου,
πῶς δὲν τυχαίνει νὰ κρατῆς κ' ἐοὺ τὸν δουλεντή σου ;
Τόσο ἔν' ἐσὲν ὁ πόθος σου μὲ δίχως δολασύνῃ
550 καὶ τῶν ἀλλῶν κακόγνωμος ; καὶ τίς νὰ τὸν διακρίνῃ ;
- f. 107v ὅπου τὸ γινῶθι ἡ Μοῖρά μου μαζὶ μὲ τὴν Ποθοῦλα,
καὶ θέλομεν ἰδεῖ ἐκ τοὺς δυὸ πῶχει σκληρὴν καρδοῦλα.
- Ἀν. Κατέχω καὶ ἀγαπᾷς καὶ ἀλλοῦ. Καὶ εἰς ὅπου διγνωμίζεις
πῶς ἡμπορεῖ τὸν πόθον του καθάρια νὰ κρατίζει ;
- 555 Φα. Ὅϊμέ, ψυχὴ μου, τί ἔν', τὸ λές ; Λαθαίνεισαι, κυρά μου,
γιατὶ ἂν ἐγροίκας μερικό ἐκ τὰ παθήματά μου,
καὶ ἡ τόση λαύρα πὺν μὲ καίει, ἂν ἦτον νὰ εἶχε βράζει,
μὲ ἤθελε σφάζει ὁ πειρασμὸς τοῦ πόθου πὺν μὲ σφάζει,
καὶ κάμνει καὶ τὰ μέλη μου ὅλα καὶ ὀλιγοροῦσιν
560 καὶ δὲ μπορῶ θυμῶντάς σου ὅλως ν' ἀναπαγοῦσιν
δὲν ἤθελα καὶ νὰ ἴφηνες ἐκ τὴν ἀραθυμία,
ὅτι ζηλώσειν ἤθελες τό ἄω σε πεθυμία.

Μὰ ὡς γνωστικὴ καὶ ὡς φρόνιμη, στερεὸ κ' ἐμπιστεμένο
 μὲ θὲς ἰδεῖ ἀπὸ καιροῦ πούπαιτες γλυκασμένο.

565 Καὶ πίστεψε, ἂν ἤθελα νὰ σοῦ παραπονοῦμαι,
 πολλὰ φορὲς τὰ ἤθη σου κάμνουν ν' ἀκροφοβοῦμαι.

Ἀν. Ὡσὰν θωροῶ, τὰ λάθη σου 'ς ἐμὲν τὰ παραρρίκτις
 μὰ ὅσο θὲς νὰ χώνεσαι, κάτεχε, καὶ ἐξανόικτης.

570 Πῶς δὲν κατέχομεν κ' ἐμεῖς, καλέ, τὸ πόθεν διάγεις;
 Φύλα μὴ χάσης τὸ ποθεῖς καὶ τὸ ζητᾷς νὰ φάγης.

[Φα.] Καὶ ἂν εἶδαι τὰ μάτια μου ξανάκακα κανένα
 ὁκαὶ πολλούς, γιατί θαρρεῖς ὅτι ἔχουνσι φθαισμένα;

Χρεῖαν ἔχω, ἀφοῦ μὸχάρισε ἡ φύσις τὴν θεωρίαν,
 574 νὰ συντηρῶ κ' ἐδῶ κ' ἐκεῖ γιὰ ὄρεξιν καὶ χρεῖαν.

f. 108r [Ἀν.] Μὰ μὲ τὴν γνώμην τὴν διπλὴν δὲν ἤθελα κατέχει
 γιὰ γῶ νὰ δεῖξω πρέποντας 'ς ἐκείνον πού τὴν ἔχει.

Φα. Τὸ ζῆλος τοῦτο γνώθω το καθάρια καὶ γενναῖα
 ἀπὸ ψυχῆς καὶ ἀπὸ καρδιᾶς περίσσια νὰ φοβᾶται.

Κ' ἔχω το γιὰ καμάρι μου, κ' ἔχω το γιὰ χαρά μου,
 580 γιατί ἔχω θαρρετὴ καρδιά 'ς τὸ παρηγόρημά μου.

Καὶ αὐτὸ τὸ λὲς δὲν ἔν' ποτέ· μ' ἂν ἦτον νὰ μὴ 'χά' οὔταιν
 τὴν φλόγα τῆς ἀγάπης σου, δὲν ἤθελα φοβᾶσταιν.

Πολυλογῶ καὶ βλέπω το. Καὶ ἀφοῦ σὺ μὲ πειραζεῖς,
 βούλομαι μὲ τὰ κάλλη σου νὰ δικαιωθῶ 'ς τὰ χρειάξεις.

585 Ἡξεύρω το καλὰ κ' ἐγώ, μὰ θέλω νὰ σωπάσω,
 φοβῶντας τὴν ἀγάπην μας, τὴν τρέμω νὰ μὴν χάσω.

Καὶ ἄς ἀφήσωμε τ' ἄδηλα, καὶ ἄς φᾶμε τὸ γλυκάκι,
 εἰς τὸν καιρὸν ὁπῶν' πολὺς, γλυκό μου τρυγονάκι.

Ὡ πόσο πρέπει ν' ἀγαπᾷ τὸν ἀγαπητικόν της,
 590 ὅντ' ἔν' ὁ νοῦς της θαρρετὰ νὰ τὸν κρατῇ δικόν της.

Ἀν. Ὡ πόσο πρέπει ν' ἀγαπᾷ τινὰς τὴν ἐδικήν του,
 διαν τὴν βλέπη φρόνιμη καὶ ὁρθὴ 'ς τὴν ὄρεξιν του.

Φα. Καὶ αὐτὸ τυχαίνει νὰ γενῇ γιὰ μιὰ μεριά καὶ ἄλλη,
 καὶ ὁπὸν τοῦ λείπει τίποτις κλωνάρι γιὰ νὰ βάλῃ.

595 Ὡ πειρασμὲ τοῦ πόθου μου καὶ διώκτη τοῦ καλοῦ μου,
 καὶ τὸ σκουλήκι τῆς καρδιᾶς καὶ ὁ 'ξολισμὸς τοῦ νοῦ μου,

τέτοιαν ἀγάπην δυνατὴν καὶ οὕτως ἐμπιστεμένη
 'ς τοῦτον τὸν κόσμον, πίστεψε, δὲν ἔναι ἐδῶ δοσμένη.

f. 108v Καὶ αὐτό, κερά μου, τὸ πολὺ καὶ τὸ γλυκὺ τὸ ζῆλος,
 600 μὲ μαρτυριά, μὲ τὴν καρδιά τὴν ἔχομεν ἀλλήλως.

- Καὶ τὸ λοιπὸν καταλεπιτῶς βασιτάζομεν τὸν πόθο
καὶ διακριμένο μετ' αὐτό, ὅσο γροικῶ καὶ γνῶθω.
Μὰ τὴν ἀλήθειαν ἔπρεπε, κυρά μου, ἀπὸ δικὰ σου
νὰ μ' ἐσπλαγχνίσθης μ' ὅλα αὐτὰ τὰ κάλλη τὰ ῥομφά σου.
605 Ἄν ἔν' κ' ἐμὲν ἐκόπιασαν ὅλα μὲ δικαιοσύνη,
τυχαίνει τώρα πρὸς ἐμὲν νὰ ῥθουν μὲ καλωσύνη.
Τοῦτα τὰ μῆλα τὰ θωρῶ, ψυχούλα μου, κρυμμένα,
μέσα δεπὰ ᾧ τὰ στήθη σου τὰ μοσκομυρισμένα,
ἐτύχαινε καὶ τ' ἄλλα σου, τ' ἀπόκρυφά σου κάλλη
610 νὰ μοῦ χαρίσθης μ' ἐξουσιά, μ' ἔλευθεριὰ μεγάλη.
Ἄν ἤφερές με ᾧ τὴν πηγὴν καὶ στέκω διψασμένο,
ἐμπρὸς ᾧ τὸ περιβόλι σου μ' ἔχεις ἀποκλεισμένο.
Ἄλλοίμονον ὁ αἵτερος καὶ πάντα ἐμπόδια βροίσκω
καὶ δὲν κατέχω πῶς βασιτῶ καὶ δὲν ἀπεθνήσκω.
615 Καὶ δὲν μὲ σώνουν τὰ παθα, ἀμμὴ εἰς τέτοιαν χρεῖα
εὐρέθησαν τὰ σίδερα, πού 'σαν γιὰ μὲν πικρία.
Ὡ πόσα - πόσα ἐτύχαινε αὐτὰ σου τὰ ματάκια
νὰ μὲ θωροῦν, κορούλα μου, μ' ἐσπλαγχνικὰ κανάκια.
Δὲν ἐσαγίτιψε ποτὲ ἀνθρωπινὸ ψυχάρι
620 οὕτως γοργὸ καὶ οὕτως καλὰ τοῦ πόθου τὸ δοξάρι.
Ἄλλοίμονον, ἂν κάθωμαι, ἂν στέκω καὶ ἂν γυρίζω,
καὶ ἂν δὲ σὲ ἴδω, μαραίνομαι καὶ ἂ δὲν σ' ἀνεττανίζω.
f. 109r Καὶ ἂν ἀγρυπνῶ, πειράζεις με, οὕτως ὅταν κοιμῶμαι,
καὶ ὄντα μιλῶ καὶ ὄντα σιωπῶ, πάντοτε σὲ θυμοῦμαι.
625 Καὶ μοναχό, φαντάζομαι μ' ἐσὲν συντροφιασμένο,
καί, ἀπάνω ὅταν ἀγάλλωμαι, μ' ἔχεις ἀποκλεισμένο.
Οὐδὲ παλάτια δύνονται, οὐδ' ἐκκλησιᾶς μποροῦσιν
τὴν φλόγα τῆς καρδούλας μου τὴν ἔχω ν' ἀπαντοῦσιν.
630 Καὶ τί νὰ εἰπῶ νὰ σώσουν τὸ νιγρίτιο τῆς φιλιᾶς μου,
καὶ τὴν κακίαν νὰ δηγηθῶ τὴν τόσην τῆς κυρᾶς μου ;
Κ' εὐὸ γιὰ τοῦτο μοῦ χρωστεῖς, μὲ πεθυμιὰ καὶ πόθο,
τοῦτα τὰ μάτια τὰ γλυκιὰ κοντὰ μου νὰ τὰ γνῶθω.
Καὶ τὸ γλωσσάκιν τ' ὁμορφο νὰ γλυκοπιπιλίζω,
νὰ ᾧ ξουσιά νὰ τὸ φιλῶ καὶ νὰ τὸ κανακίζω.
635 Καὶ νὰ δαγκῶ τὰ χεῖλή σου αὐτὰ τὰ ζαχαρεῖα,
μύριες χολὲς ὁπθουσιν τὰ μέλη μου γεμᾶτα.
Ἄν. Κόψει τα θὲς τὰ χεῖλή μου καὶ φῆς τὴν θὲς τὴν γλῶσσα,

601 πόθο : πόθον cod. 617 πόσα - πόσα : πόσα τόσα cod. ματάκια : ματακίακία
cod. 625 οὐδὲ : ἐδὲ cod. 629 νιγρίτιο : τριτίω cod.

- καλέ μου, ἐκ τὰ δαγκάματα, φιλήματα τὰ τόσα.
- Φα. Ἄφες νὰ φάγω ὥστε ζῶ αὐτεῖνα πού μὲ τρώσι.
- 640 Ἀν. Καὶ ἀπόκεις εἶναι ἀπόκρισιν, ὅπου πονεῖ νὰ δώσῃ ;
- Φα. Ἄ σ' ἐρωτήξουν, πές το πῶς : εἶπα τοῦ νήπιου μ' πᾶμε
καὶ αὐτεῖνο, δὲν ἐγνώθοντας, ἔσφαλε καὶ δαγκᾷ με.
- Ἀν. Ἐδὲ πού τό ἄβρες γλήγορα μ' αὐτεῖνο δὲν σοῦ σώνει,
γιατὶ τὰ δόντια τοῦ ἀνδρὸς ἀλλιᾶς λογῆς πληγώνει.
- 645 Φα. Καὶ ἃ δὲν σοῦ γιάνη τὴν πληγὴν αὐτεῖνο τὸ βοτάνι,
πάλιν με ματαφίλησε, καὶ ἀπόκει θέλεις γιάνει.
- f. 109v Καὶ ὅπ' ἀγαποῦνται μετ' αὐτὰ πληγώνονται καὶ γαίνουν
ζοῦσιν καιρόν, ἀἵλλοιμονον, δίχως φαγὶ χορταίνουν.
- Ἀν. Πολλὰ κατέχεις, καὶ ἄφησ' με.
- Φα. Θές ποῦρι νὰ σ' ἀφήσω·
- 650 καὶ ἀπόκει, συνοδοῦλα μου, δίχως σου πῶς νὰ ζήσω ;
- Ἀν. Μαγεύγον με τὰ λόγια σου καὶ πέφτω καὶ πλανιοῦμαι,
μὰ μ' ὅλ' αὐτεῖνα τοῦ ἀνδρὸς τὲς δυσκολιὰς φοβοῦμαι.
- Φα. Ἦθελα νὰ εἶχα τέτοιον νοῦν καὶ οὕτως πιτήδεια γλῶσσα,
εἰς ὅσο δίκαιον ἔχουσι τὰ πάθη μου τὰ τόσα·
- 655 ὅτι θαρρέσειν ἦθελα νὰ σὲ καταπονέσω
καὶ μ' ἔναν ἀχαμνὸ σκοινὶ νὰ πιάσω νὰ σὲ δέσω.
- Μὰ δὲν μπορῶ ν' ἀντισταθῶ, φοβῶντας τὴν ζωὴ μου
'ς τὰ χέρια σου, πουλλάκι μου, τόσον καιρόν, ψυχὴ μου.
- Μὰ γὼ κάλλια ἔχω νὰ κρατῶ τὰ πάσχω σωπασμένα,
- 660 καὶ μ' ἔργο πλιὰ γοργότερον νὰ εἶναι μαρτυρημένα.
- Ἀν. Κ' ἐγὼ πολλὰ τὸ χαίρομαι καὶ οὐδ' ἄλλον θέλω τρόπον·
καὶ ἃς ἔλθωμεν εἰς μαρτυριὰ κ' ἐμεῖς τῶν δύων ἀνθρώπων.
- Ἐδῶ ἡ Ποθοῦλα μετ' ἐμᾶς, καὶ ἃς ἔναι πλέα δική σου,
καὶ ἃς ποῦν τὸ δίκαιο πασανός, καὶ ἃς ποῦσι τὰ γροικῆσου.
- 665 Πο. Καὶ οἱ δύο σας δίκαιον ἔχετε, καὶ πᾶσα εἷς, κρατῶντας
τὸ δίκαιο του καλύτερο, δικάζεται ποθῶντας. —
- Ξύπνα κ' ἐὸν καὶ μίλησε.
- Μοῦ. Ἀκούγω τί δηγᾶσταν,
καὶ ὁπῶχει δίκαιο φαίνεται καὶ ἀτοί σας μελετᾶσταν.
- Φα. Ἄκου τί λέγει· τὸ λοιπόν, μὲ χεῖλι καὶ μὲ μάτι,
- 670 ἀἵλλοιμονον, Ἀνθοῦσά μου, δεῖξε κ' ἐὸν κομμάτι.
- f. 110r Ἀν. Εἰπά σου καὶ τὰ στήθη μου νὰ μὴν τὰ πασπατεύῃς·
λεῖπε καὶ γαργαρίζομαι.
- Φα. Καὶ πάλιν τριζινεύεις ;

- Δαγκάνω σε καὶ δάγκα με, καὶ ἄς κάμωμεν ὁμάδι
 μ' ἓνα γλυκύτατο φιλή ὁ εἷς τ' ἄλλου σημάδι.
- 675 'Αν. Μὴ καὶ πονῶ, ἄση μ' ἐδά' ἐδὲ κακὸς ὁπού 'σαι!
 Τοῦτα, καλέ, τὰ σίδερα δὲν γνώθεις καὶ ἀπαντοῦ σε;
 Φα. Καὶ αὐτὰ 'πὸ σένα τὰ 'χομεν' καί, ἂν θὲς κ' ἐὼν νὰ πιάσης,
 ἔχεις καιρὸν καὶ κάμε το γοργό, πριχοῦ μὲ χάσης.
- 'Αν. Μηδὲ μὲ σφίγγης καὶ πλανιῶ. Καλέ, δὲν ἔχεις κάψα;
 680 Φα. "Εχω τὴν τόσην καὶ θαρρῶ τὰ μάρμαρα νὰ ἀνάψα!
 Δρώνεις; Καὶ νὰ τὴν πέτσα σου, καὶ πάλιν στρέψε μού τὴν,
 γιὰ νὰ 'χω, ὅντε μοῦ λείπεται, ἀντὶς ἐσένα τούτην.
- 'Αν. Βλέπε, νὰ μὴν τὴν δῇ τινάς.
 Φα. Γι' αὐτεῖνο μὴ φοβᾶσαι
 γιὰτὶ ὅλος πάσχω καὶ κρατῶ γιὰ φυλαμένη νὰ 'σαι.
- 685 'Αμμ' ἤθελα, ψυχούλα μου, νὰ εἶχα 'πὸ σὲν μιὰ χάρι,
 καὶ ἐπάκουσε, γιὰ τὸν Θεόν, νὰ λυτρωθῶ ἐκ τὰ βάρος.
 'Αἰλλοίμονο, νὰ μ' ἄνοιξης καὶ μετὰ σὲν δαμάκι
 νὰ 'πιασα, νὰ ἀκροχάρκα μὲ τρόπον πλιά γλυκάκι.
- Κάμε το, σκύλλα, κάμε το· γιὰτὶ ὁ καιρὸς τὸ δίδει,
 690 νὰ φᾶμε μὲ γλυκότητα τοῦ πόθου μας τ' ἀπίδι.
- 'Αν. "Α θὲς ἀπίδι, δίδω σου τοῦτο· λοιπόν, καὶ νὰ το.
 Φα. Αὐτεῖνο τ' ἄλλο θέλω ἐγὼ τὸ γλυκοῦσαχαράτο.
 Μὰ μὲ χαρὰς τὸ δέχομαι καὶ αὐτεῖνό σου τ' ἀπίδι,
- 694 γιὰ τὴν ἀγάπην ἐκείνης τῆς νιᾶς, ὁπού τὸ δίδει.
- f. 110v Τοῦτα τὰ κάλλη θέλει το καὶ ἡ φύσι τους βασίῃ τως,
 νὰ στέκουσι ταλαίπωρα ἀπάνω 'ς τὰ καλὰ τως.
- 'Αν. Πρᾶγμα ζητᾶς πολλὰ πολὺ· καὶ τὴν ἀποκοιτιά σου
 οὐδὲν τὴν ψέγω, γνωθόντας τὰ πεθυμᾷ ἡ καρδιά σου.
- Μὰ τὸ δικό μου κίνδυνο μειρῶντας εἰς τὴν μέσην,
 700 νὰ φτειάσῃ ἐσὲν κ' ἐμένα ὁ νοῦς θέλοντας νὰ συμπέση.
- Φα. Ὁ τόπος καὶ ὁ σωστός καιρὸς μὲ τὴν πιδεξιωσύνην
 δύνονται νὰ κατασιαστοῦν, μὲ διχωστάς ὁδύνῃ.
- Σ' ἐσένα στέκει, καὶ ἄνοιξε· σῶνεις κ' ἐσὲν κ' ἐμένα·
 καὶ κάμε το, ψυχούλα μου, γουργά κ' ἐμπιστεμένα.
- 705 Καὶ ἂν ἔχῃς πρὸς τὴν γνωσί μου δειλίαισιν καμμίαν,
 θέλω σοῦ 'μῶσει μὲ ψυχὴν ἰώρα 'ς τὴν Παναγίαν,
 τὸ πῶς μὲ λόγον, μὲ καρδιά, ἄλλ' οὐδὲ μὲ τὰ ἥθη,
 οὐδὲ ποτέ μου μετ' ἐμὲν ψυχὴ μου νὰ σ' ἀρνήθῃ.

- Οὐδὲ ποτέ μου βούλομαι τί νὰ σ' ἀξιγανέψω,
 710 μὰ, πλέο παρὰ πὺν τάσσομαι, ἐλπίζω νὰ σοῦ στρέψω.
 Ἀν. Καλὰ κρατῶ καὶ νὰ τὸ λές νά 'ρχεται ἀπ' ἀγάπης
 καὶ ἀπὸ στερόγηταν ψυχῆς, ἀπὴν ἀπιδιαντροάπης,
 θέλω, γιὰ νὰ 'χῶμεν καὶ αὐτὸν τὸν ὄρκον μαρτυρίαν,
 νὰ 'μώσης πρῶτον 'ς τὸν Χριστὸν, δεύτερον 'ς τὴν Κυρίαν,
 715 ὅτι νὰ ἔναι ἡ τιμὴ γι' ἀγάπη φυλαμένη,
 καὶ εἰς τ' ἄλλου μας νὰ βασίῃ ψυχὴν ἐμπιστεμένη.
 Φα. Οὐδ' ἄλλο θέλω νὰ γενῇ. Κ' ἐσύ, λοιπόν, Ποθοῦλα,
 φέρε γοργὸν τὸ 'κόνισμα, χριστιανῶν τὴν βούλλα.
 f. 111r Τύπωσε τὰ 'ρκομωτικά ὅλα καὶ βούλλωσέ τα,
 720 καὶ μέσα 'ς τὸ σεντούκι σου βάλε καὶ κλειδώσέ τα.
 Πο. Τώρα θωρῶ καὶ θὲ κοπῇ πᾶσά σας δυσκολία
 καὶ θέλειτ' ἔρθει ἀνέγνωιστα εἰς πόθον καὶ εἰς φιλία.
 Ἀν. Γονάτισε καὶ βάλ' ἐδῶ τὸ χέρι σου καὶ ὁμῶσε.
 Φα. Μετὰ χαρᾶς. Καί, ἂν κάμνη χρειά, καὶ πλεότερό μου δῶσε :
 725 «Ὁμνέγω 'ς τοῦτον τὸν Χριστὸν καὶ 'ς τὴν Κυρὰ τοῦ κόσμου,
 ὥστε νὰ πάρῃ τὴν ζωὴν τούτην ὁ θάνατός μου,
 διὰ νὰ κρατῶ τὸν πόθον σου στερεὰ κ' ἐμπιστεμένα ».
 Μὰ ἤθελα νὰ 'δα ἀπὸ τ' ἐσὲν τὸ τάσσεσαι γιὰ μένα !
 Ἀν. Κ' ἐγὼ μετ' αὐτὸν πῶποικες, ὄρκον μνέγω καὶ τάσσω,
 730 ἔξω ἀπὸ τὴν ἀγάπην μας, ἄλλο νὰ μὴ λογιᾶσω.
 Φα. Ὡ λουλουδοῦσά μου γλυκειὰ καὶ τῆς καρδιᾶς μου ὁπώρα,
 ἔχεις τὸν νοῦν καὶ τὴν ψυχὴν ἀναπαμμένον τῶρα.
 Ἀν. Οἱ δυσκολιὲς ἐκόπησαν καὶ ὁ φόβος ἀπορρίκτη,
 καὶ ἡμέρωσαν γῆ ἀγάπη μας καὶ ἡμέρωσαν κ' ἐσφίκτη.
 735 Φα. Καὶ μετ' αὐτεῖνον τὸν σκοπὸν τὸ φίλημα, κερά μου,
 ἔμπα ν' ἀνοίξης κ' ἐρχομαι μετὰ τὴν πεθυμιά μου. —
 Καὶ μέσα 'ς τούτην τὴν χαράν, τὴν δὲν μπορῶ ξεικάσω,
 γιὰτ' εἶχα τῶν πολλῶν χρονῶν τὴν πείναν νὰ χορτάσω,
 ἦλθεν εἰς ψύλλος ἄπονος κ' ἐκαρδιοδάγκασέ με,
 740 καὶ ἀπὸ τὴν ἐξεφάντωσιν, τὴν εἶχα, ἐξύπνησέ με.
 Καὶ μετὰ κεῖνο ξύπνησα ὥσάν παρατρεμένος,
 ἐχώνομουν κ' ἐκρούβομουν ὥσάν ἀστοχισμένος.
 Κ' ἐδῶθεν κειῖθ' ἐγύρισα, τάχατες νὰ γυρίῃ
 τ' ὄνειρο πάλιν πρὸς ἐμέν, νὰ μὲ παρηγορήσῃ.
 745 Καὶ μὲ τὸ ξανακύλισμα ὁ ἥλιος ἐβγήκεν,
 κ' ἐτοῦτο ὅλο τ' ἄδικο ὁ ψύλλος μου τὸ ποῖκεν.
 τέλος τέλος τέλος.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Τίτλος. — Ὡς ἤδη ἀνωτέρω ἐλέγχθη, καὶ αἱ τρεῖς παραλλαγὰι τῆς Ἱστορίας καὶ ὀνείρου τοῦ Φαλιέρου διέσωσαν τὸν τίτλον, κατὰ διάφορον ὅμως μορφήν. Ἀλλὰ καὶ ὁ ὑπότιτλος, ἐν τῷ ὁποίῳ ἀναγράφονται τὰ ὀνόματα τῶν πρωταγωνιστῶν τοῦ ἔργου, παρουσιάζει διαφορὰς τινὰς διατυπώσεως. Οὕτως ἀναγράφεται ἐν τῷ Βατικανῷ κώδικι: «Ὅταν θωρεῖς Φα., μιλεῖ ὁ Φαλιέρος, καὶ ὅταν θωρεῖς Μοί., μιλεῖ ἡ Μοῖρα, καὶ ὅταν θωρεῖς Πο., μιλεῖ ἡ Ποθούλα, καὶ ὅταν θωρεῖς Ἀν., μιλεῖ ἡ Ἀνθούσα», ἐν τῷ Ἀμβροσιανῷ κώδικι: «Καὶ ὅπου θωρεῖς γράμμια Φ., μιλεῖ ὁ Φαλιέρος, καὶ ὅπου θωρεῖς Μ., μιλεῖ ἡ Μοῖρα, καὶ ὅπου θωρεῖς Ἀ., μιλεῖ ἡ Ἀθούσα, καὶ ὅπου θωρεῖς Π., μιλεῖ ἡ Ποθούλα», καί, τέλος, ἐν τῷ Νεαπολιτικῷ κώδικι: «Ὅπου θωρεῖς Φ., μιλεῖ ὁ Φαλιέρος, καὶ ὅπου θωρεῖς Μ., μιλεῖ ἡ Μοῖρα, καὶ ὅπου θωρεῖς Π., μιλεῖ ἡ Ποθούλα, καὶ ὅπου θωρεῖς Ἀ., μιλεῖ ἡ Ἀθούσα».

Μέτρον καὶ ὁμοιοκαταληξία. — Ὀλίγα μετρικὰ σφάλματα ἀπαντοῦν ἐν τῷ στιχορρηγίῳ, προφανῶς ὀφειλόμενα εἰς τὸν ἀντιγραφέα· ταῦτα διορθώσαμεν ἐν τῷ κειμένῳ¹. Περισσότερας ἀτελείας παρουσιάζει ὁ ὁμοιοκαταληξία. Σφάλματά τινα, ὀφειλόμενα ἐπίσης πῦθνος εἰς τὸν ἀντιγραφέα, διορθώσαμεν ἐν τῷ κειμένῳ², ἄλλων ὅμως ἡ διόρθωσις ἀποβαίνει μᾶλλον δυσχερὴς³, ὡς εἰς τοὺς κατωτέρω στίχους: 9 - 10: *ριζικό μου - ἐτόρμον*, 19 - 20: *φέρνη - ἀνιμένει*, 121 - 122: *ἐδείχθη - ἐντύθη*, 195 - 196: *περάτες - περάκτες*, 205 - 206: *παῖρην - προβαίνει*, 309 - 310: *ἥλιος - ἴδιος*, 334 - 335: *παθήματά μου - μετ' αὐτον*, 411 - 412: *σιδερένιο - κριμένο*, 465 - 466: *ἀπεκρίθη - ἐγεννήθη*, 467 - 468: *πειρασμέ μου - ἀναγαλλιά μου*⁴.

Δίστιχα, γνωμικά, παροιμιώδεις φράσεις. — Εἰς τὴν Ἱστορίαν καὶ ὄνειρον ἀπαντοῦν συχνάκις δίστιχα, γνωμικά καὶ παροιμιώδεις φράσεις, τινὲς τῶν ὁποίων συγγενεύουν πρὸς γνωμικά ἄλλων συγχρόνων στιχορρηγμάτων, τινῶν δὲ τούτων δὲν ἀποκλείεται ἡ λαϊκὴ προέλευσις. Ταύτην μαρτυρεῖ ἐνίοτε αὐτὸς οὗτος ὁ ποιητὴς διὰ τῶν λέξεων «πολλὰς φοδὲς ἦλθεν εἰς ἀκοή μου» (στίχ. 290). Βλ. ἰδίᾳ τοὺς στίχ. 25 - 26, 50, 75 - 76, 99 - 100, 157 - 158, 159 - 160, 221 - 222, 223 - 224, 290 - 294, 307 - 308, 343 - 345, 350, 405 - 406, 413 - 414, 479 - 480, 491 - 492, 503 - 504, 505 - 506, 535 - 536, 553 - 554, 589 - 590, 591 - 592, 613 - 614, 621 - 630, 647 - 648, 651 - 652, 653 - 654, 659 - 660 κλπ.

1. Βλ. στίχ. 49, 204, 221, 234, 262, 308, 312, 337, 350, 373, 549, 590.

2. Βλ. στίχ. 53, 57, 72, 93, 99, 114, 116, 136, 151, 180, 184, 189, 190, 201, 223, 241, 244, 278, 281, 282, 290, 298, 308, 314, 335, 350, 355, 357, 363, 383, 385, 396, 408, 437, 487, 521, 547, 601, 657, 664, 680, 699.

3. Ἄξιον μνείας εἶναι ὅτι ὁ Φαλιέρος, πρὸς ἐπιτυχίαν ὁμοιοκαταληξίας, χρησιμοποιεῖ συχνάκις τὰς αὐτὰς λέξεις ὁμοιοκαταληξίαι μετὰ τὰς αὐτὰς λέξεις ἀπαντοῦν καὶ ἐν τῷ Ἐρωτικῷ ἐνυπνίῳ.

4. Δύναται νὰ διορθωθῇ ἡ ὁμοιοκαταληξία καὶ εἰς τοὺς στίχους: 87 - 88: *πίστιν - ἐβραυσίσθη* (ἐβραυσίστην), 287 - 288: *ἐσφαλίστη - ἐξαλίστη* (ἐξαλίστη), 467 - 468: *πειρασμέ μου (πείρασμά μου) - ἀναγαλλιά μου*.

Στίχ. 1. 'Ερωτοκρατία' βλ. και 'Ερωτικόν ένυπνιον, στίχ. 6-7 : *αυτείν' ή κόρη ήρθε ψές 'ς την 'Ερωτοκρατία.* 'Ως και εις άλλα στιχουργήματά του, ό Φαλιέρος άρχίζει την 'Ιστορίαν και όνειρον άπευθυνόμενος πρός τούς άναγνώστας.

Στίχ. 2 έπ. 'Η άρχή του στιχουργήματος ένθυμίζει τούς πρώτους στίχους του 'Ερωτικού ένυπνίου, έτι δέ και την άρχήν του 'Απόκοπου και της Ρίμας θρηνητικής εις τόν πικρόν και άκόρεστον "Αδην, έν τοις όποίοις οί στιχουργοί άφηγούνται ότι, έξηντλημένοι έκ τών πόνων και τών κόπων της ζωής, κατεκλίθησαν και άμέσως κατελήφθησαν υπό του ύπνου. Ούτως οί στίχοι 7-8 της 'Ιστορίας και όνειρου :

*οί μέριμνες του πόθου μου εις τόσα μ' έκινήσαν,
γιά νά 'ν' πολλές και δυνατές, εις μίον μ' άποκοιμίσαν,*

είναι συγγενείς πρός τούς στίχους 1-2 της Ρίμας θρηνητικής :

*ώς πρικαμμένος με χολήν, διατι πολλά έγρύπνου,
έθηκα ν' άποκοιμηθώ, νά πάρω άέρα ύπνου,*

και πρός τούς στίχους 1-2 του 'Απόκοπου :

*ώς από κόπου νύσταξα κ' ύπνος μ' περιχύθη,
έκκούμησε 'ς την κλίμη μου, όλίγον έκκοιμήθη.*

Στίχ. 7-10. Οί στίχοι ούτοι της 'Ιστορίας και όνειρου συγγενεύουν πρός τούς στίχ. 11-12 του 'Ερωτικού ένυπνίου :

*έχοντα πάντα εις λογισμό μιάν άπ' αυτήν την χώρα,
θωρώ την κ' ήρθε εις ύπνο μου πρός την αυγήν την ώρα.*

Στίχ. 9. κ' *εφάνη μου 'ς τόν ύπνο μου.* Περί της όνειρογραφίας, ως είδους λογοτεχνικού, βλ. Γ. Θ. Ζώρ α, 'Ο ποιητής Μαρίνος Φαλιέρος, ένθ' άν., σελ. 43. Βλ. και τόν παράλληλον στίχ. 9 του 'Ερωτικού ένυπνίου :

και θέλω γράφει πρός έσέν και όνειρο όπου είδα.

'Επίσης Ρίμα θρηνητική, στίχ. 3 :

εφανίσθη μου κείοντα εις ύπνοφантаσία μου,

'Απόκοπος, στίχ. 3 :

εφανίσθη μου κ' έτρεχα 'ς λιβάδιν ώραιωμένον.

Στίχ. 10. *έτόρμον* (= έτόρμον), δηλ. έτόλμων. Βλ. παράλληλον εικόνα εις 'Ερωτικόν ένυπνιον, στίχ. 4 (και τών χειρών ό τρομασμός) και εις Ρίμαν θρηνητικήν, στίχ. 95 :

και από τόν φόβον τόν πολύν τά μέλη μου έτρομάξαν.

Στίχ. 15. της ζητήσῳ, δηλ. της Μοίρας (άνωτέρω, στίχ. 9, ό ποιητής άναφέρει τό ριζικό).

Στίχ. 23. *ήρχισεν νά μου φέρη,* δηλ. ήρχισε νά όμιλῃ περί της άγαπημένης του ποιητού, προσλαμβάνουσα θέσιν άγγελιαφόρου και προξενητριας.

Στίχ. 25-26. Πβ. άνάλογον γνωμικόν εις Γύπαριν, Α', 137-138 :

*με τόν καιρό όχ τό νερό ή πλάκα ή μαρμαρένη
τρυπάται και τό σίδερο τρώεται και σκουριάνει, κλπ.*

Στίχ. 27. τ' *άγριο θεριόν* ό ποιητής άποκαλεί την άγαπημένην του « άγριο

θεριό » και κατωτέρω, στίχ. 63, « κακό θεριό », στίχ. 65 « άγριο πουλλίν, στίχ. 453 « άγρια νόμφη », στίχ. 531 « σκύλλα » κλπ. αντίθετως, στίχ. 319 « όρεκτικόν τρυγόνι », στίχ. 588 « γλυκό μου τρυγονάκι », άκόμη δέ πολλάκις *ψυχούλα, καρπούλα, κορούλα, ρόδο* κλπ.

Στίχ. 29. *σκεπάσων* ο ποιητής, ένεκα της ταραχής και της εξέφρασης ύφ' όν κατέχεται, αίσθανεται καύσωνα, διό άπομακρύνει τά σκεπάσματά του. 'Η Μοίρα όμως, φειδομένη της υγείας του, τόν συμβουλεύει νά σκεπασθῇ, διότι άλλως διατρέχει τόν κίνδυνον νά κρυώσῃ. 'Επί τοῦ θέματος επανέρχεται και πάλιν κατωτέρω, στίχ. 54: *άμμ' ἤθελα νά σκέπαζες καμπόσο τὸ κορμί σου*, στίχ. 71: *πίσ' τὰ ροῦχά σου γοργόν*, στίχ. 87: *δέσ' τὰ κομπιά σου κλπ.* — *τί ἔχεις και άνακατώθης*; ἡ αὐτὴ φράσις επαναλαμβάνεται και κατωτέρω, στίχ. 68 (βλ. και στίχ. 299).

Στίχ. 32. *χίλια καλῶς άπέσωσεν τὸ παρηγόρημά μου*, δηλ. ἡ Μοίρα, ἣτις έσπευσε νά παρηγορήσῃ και ένθαρρύνῃ τόν ποιητήν. Τόν αὐτόν χαιρετισμόν — συνήθη και εἰς άλλα στιχογραήματα της εποχῆς — ο Φαλιέρος επαναλαμβάνει και κατωτέρω, στίχ. 38: *χίλια καλῶς άπέσωσεν ἡ άναζητημένη*. 'Ανάλογος πρὸς τόν χαιρετισμόν εἶναι και ἡ άπάντησις: βλ. στίχ. 39: *κ' ἐγὼ καλῶς τὸν ἠῦρα κα τὸν πολυπαθῆμένον*. Βλ. και 'Ερωτικὸν ένύπνιον, στίχ. 39: *χίλια καλῶς άπέσωσε τὴν εἶχα πεθυμία*, στίχ. 111: *χίλια καλῶς άπέσωσε, χίλια καλῶς τὴν εἶδα*. Βλ. επίσης παράλληλον έκφρασιν έν τῇ 'Ιστορίᾳ και όνειρῳ, στίχ. 419: *χίλια καλῶς ἐπιάσασι τὰ χέρια μου τὴν χέρα*.

Στίχ. 33-34. Τά αὐτὰ επαναλαμβάνει ο ποιητής και κατωτέρω (βλ. στίχ. 77, 81-82 κλπ.).

Στίχ. 37. *δόξα σοι ο Θεός*: όμοίως έν στίχ. 83, 407, 409.

Στίχ. 40. *λές τὴν αλήθειαν*, δηλ. ότι ο ποιητής εἶναι όντως « πολυπαθῆμένος » εκ τῶν ταλαιπωριῶν τοῦ έρωτος.

Στίχ. 41. *ἴτσι* (= έτσι), αντί τοῦ συνήθους *εἴτσι* (βλ. στίχ. 257). 'Εν τῷ στιχογραήματι άπαντῇ και ο τύπος *οὕτως* (στίχ. 5, 507). — *έκεινῃ*, δηλ. ἡ άγαπημένη τοῦ ποιητοῦ.

Στίχ. 43-44. Συγγενὴς κατὰ τὴν έκφρασιν και τὸ νόημα εἶναι και ο στίχ. 80:

μ' ἂν θέλῃ ο Θεός, παρηγοριά θαρρῶ γοργόν νά ἰδοῦμαι.

Στίχ. 53. *πίστεψε*: συνήθης έκφρασις εἰς τὸν Φαλιέρον: βλ. στίχ. 72, 133, 188, 301, 304, 333, 565, 598 κλπ. και 'Ερωτικὸν ένύπνιον, στίχ. 60.

Στίχ. 61. *ἔλθει σοῦ θέλει τὸ κακό*, δηλ. ασθένεια και άλλα κακά, έν ἡ περιπτώσει ο ποιητής δέν συμμορφωθῇ πρὸς τὴν υπόδειξιν της Μοίρας, όπως προφυλαχθῇ εκ τοῦ ψύχους.

Στίχ. 68. *δέν ἐν' καιρός*: ἡ Μοίρα φοβεῖται μήπως χάσουν πολύτιμον χρόνον (βλ. και στίχ. 148).

Στίχ. 69. 'Η Μοίρα καλεῖ τόν ποιητήν νά έγερθῇ και ένδυσθῇ, διότι μετ' όλίγον πρόκειται νά μεταβοῦν εἰς συνάντησιν της 'Ανθοῦσας (βλ. στίχ. 71 και 78).

Στίχ. 84. Λογικώτερον θά ἦτο ο στίχος οὗτος νά αποτελῇ ερώτησιν τοῦ Φαλιέρου ('*Αλήθεια! εἰς μέγαν κίνδυνον ἤφερες τὸ κορμί σου*), εἰς τόν όποιον άπαντῶσα ἡ Μοίρα, βεβαιοῖ ότι πολλά ύπέστη εξ αίτίας του.

Στίχ. 86. Μετὰ τὸν στίχον τοῦτον αἱ άλλαι δύο παραλλαγαὶ περιέχουν δύο στίχους, τοὺς όποίους παραλείπει ο Βατικανός κώδιξ: βλ. παραλλαγὴν 'Αμβροσιανοῦ κώδικος, στίχ. 87-88:

Φ. *Ἔχεις, λοιπόν, κ' ἐσὺ πικρίεις; Μ. Δέν εἰμ' εὐταξουσία,*
καί με καλὰ και με κακὰ εἶμαι κ' ἐγὼ γεμάτη,

καὶ παραλλαγὴν Νεαπολιτικοῦ κώδικος, στίχ. 87 - 88 :

Φ. "Εχεις κ' ἐσύ, λοιπόν, πικριές ; Μ. Δὲν εἶμαι εὐταξουσάτη,
μ' ἀπὸ κακὰ καὶ ἀπὸ καλὰ εἶμαι κ' ἐγὼ γεμάτη.

Στίχ. 87, δὲσ' τὰ κομπιά σου. 'Ο στίχος οὗτος ἔρχεται εἰς συμπλήρωσιν τῶν στίχ. 70 καὶ 71. 'Αφοῦ ὁ Φαλιέρος ἐδέχθη νὰ συμμορφωθῇ πρὸς τὰς ὑποδείξεις τῆς Μοίρας, ἡ τελευταία τοῦ ζητεῖ ἐν πρώτοις νὰ ἐνδυσθῇ (στίχ. 71 : *πίσ' τὰ ροῦχά σου*) καὶ κατόπιν νὰ δέσῃ τὰ κομπιά (στίχ. 87).

Στίχ. 102 ἐπ. κ' εὐὸ ἀναπέυσαι ξεστά, κ' ἐμὲν κινηῖ ἡ καρδιά μου : Τὰ αὐτὰ ἐπαναλαμβάνει ἡ Μοῖρα καὶ κατωτέρω, στίχ. 127 - 128, διατυπώνουσα τὴν διαμαρτυρίαν ὅτι, ἐνῶ ἐκείνη φέρει ὅλα τὰ βάρη, ὁ ποιητὴς ἀναπαύεται, ἀναμένων ὅπως ἡ Μοῖρα διευθετήσῃ μόνη τὰ πάντα.

Στίχ. 115. 'Η Μοῖρα ὁμολογεῖ εἰς τὸν ποιητὴν ὅτι δὲν εἶναι παντοδύναμος (*εὐταξουσάτη*), καὶ ὅτι ἐξ αἰτίας τοῦ ὑπέστη πολλὰς τλαιπωρίας, τὰς ὁποίας καὶ περιγράφει.

Στίχ. 123 - 124. 'Η Μοῖρα ὑποστηρίζει ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ σπεύσουν εἰς συνάντησιν τῆς 'Ανθούσας καὶ νὰ μὴ σπαταλοῦν ἀσκόπως τὸν χρόνον· τὸ αὐτὸ ἐπαναλαμβάνει αὐτολεξεῖ καὶ κατωτέρω ἐν στίχ. 145 - 146.

Στίχ. 131 - 132. *μοῖρες - ἡπῆρες*· μὲ τὰς αὐτὰς λέξεις ἐπιτυγχάνεται ὁμοιοκαταληξία καὶ ἀμέσως κατωτέρω, στίχ. 135 - 136.

Στίχ. 135 - 136. Κατὰ τὸν ποιητὴν, ἀπαιτεῖται ἡ συνεργασία καὶ τῶν τριῶν φίλων (τὸ *ριζικόν, ἡ τύχη, ἡ μοῖρα*) πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ. Βλ. καὶ στίχ. 213 - 216 :

*ἀγάλλον· κ' ἔχεις τοὺς βοηθοὺς ἐμπρὸς εἰς τὴν κυρά σου,
τὸν πόθον σου, τὴν τύχην σου καὶ τὴν ἀπλότητά σου.
Καὶ ἦτον ἀνάγκη νὰ 'ν' καὶ οἱ τρεῖς ἔπειτα γὰ νὰ σμῖξουν,
ὅπως γὰ νὰ μπορέσουν τὸ μᾶσμα νὰ σ' ἀνοίξουν.*

Βλ. παράλληλον εἰκόνα καὶ εἰς τὸ 'Ερωτικὸν ἐνύπνιον, στίχ. 91 - 92 :

*γαῦτο ἐγὼ κ' ἡ Μοῖρά μου, ἐγὼ κι αὐτὸς ὑτέρον,
μέλλει σου εἰς πλοῦτη καὶ τιμὴ οἱ τρεῖς μας νὰ σὲ φέρον.*

Στίχ. 140. *παίρνοσιν*· βλ. ἐπίσης στίχ. 191 : *ἐστέκοτον*, στίχ. 207 : *ἐσυγαίροτον*.

Στίχ. 151. *ἀπῆνις*· οὕτω καὶ ἐν στίχ. 219, ἀντὶ τοῦ συνήθους τύπου *ἀπῆνις* (βλ. στίχ. 62, 63, 295).

Στίχ. 154. καὶ πρὸς εὐὸν καὶ πρὸς ἐμὲν· τὸ ἡμιστίχιον ἐπαναλαμβάνεται καὶ κατωτέρω (βλ. στίχ. 168, 478 κλπ.).

Στίχ. 163. *τὴν ἀπλότητά σου*· πβ. καὶ στίχ. 214.

Στίχ. 170. 'Ο ποιητὴς περιγράφει τὴν καθ' ὑπόδειξιν τῆς Μοίρας μετάβασιν πρὸς συνάντησιν τῆς ἀγαπημένης, διὰ μαγικῆς τρόπον τινὰ πτήσεως.

Στίχ. 171 - 172. *χέρα - ἀέρα*· ἡ αὐτὴ ὁμοιοκαταληξία ἐπαναλαμβάνεται καὶ ἐν στίχ. 283 - 284, 367 - 368.

Στίχ. 172. *νυκτικὸν ἀέρα* = νυκτερινὸν ἀέρα. 'Η λέξις *ἀέρας* παρὰ τῷ Φαλιέρῳ προσλαμβάνει συχναὶς τὴν σημασίαν τῆς ἀναπαύσεως καὶ χαρᾶς. Βλ. στίχ. 284 :

ἐσφόγγιζε κ' ἐχάριζε παρηγοριὰ καὶ ἀέρα,

στίχ. 368 :

κ' ἔπαρ' κ' εὐὸ ξεφάντωσιν 'ς τέτοιον γλυκὺν ἀέρα.

'Επίσης 'Ερωτικὸν ἐνύπνιον, στίχ. 7 :

τώρα λοιπὸν ἀνάσανα κ' ἐπῆρα λίγο ἀέρα,

Λόγοι διδακτικοί, στίχ. 349 :

ἄς ποῦμεν ἄλλον τίβοτας, νὰ πάρωμεν ἄερα.

*Ἡ αὐτὴ ἔκφρασις εἶναι συνήθης καὶ εἰς ἄλλα κρητικά κείμενα : βλ. Θυσία τοῦ *Αβραάμ, στίχ. 769 :

ἀπῆις ἀνεθράφηκες, ἐπῆρα σὺν ἄερα,

*Απόκοπος, στίχ. 2 :

ἐθῆκα ν ἀποκοιμηθῶ, νὰ πάρω ἄεραν ὕπνου.*

Στίχ. 177. Ὁ ποιητὴς μετὰ τῆς Μοῖρας φθάνουν ἐνώπιον θύρας ἐρμητικῶς κεκλεισμένης. Ὅπισθεν ταύτης εὐρίσκεται ἡ Ἀνθοῦσα. Παράλληλος εἶναι ἡ περιγραφή καὶ τῆς Ρίμας θρηνητικῆς, στίχ. 80 - 81 :

*εἰς μὲν 'ς τὴν πόρταν ἔραξα κ' ἡδρά την σφαλισμένη,
περαιωμένην δυνάτᾳ καὶ κατακλειδωμένη.*

Στίχ. 178. *χοιφνιά· ἐν τῇ παραλλαγῇ τοῦ Ἀμβροσιανοῦ κώδικος ἀναγράφεται *στριφνέα*, ἐν δὲ τῇ παραλλαγῇ τοῦ Νεαπολιτικοῦ κώδικος *στριφιά*.

Στίχ. 189. *φινοκιάλην*· διώρθωσα κατὰ τὰς παραλλαγὰς τοῦ Ἀμβροσιανοῦ καὶ τοῦ Νεαπολιτικοῦ κώδικος, ἐνθα σαφῶς ἀναγράφεται *φινοκάλα*.

Στίχ. 189-190. *πιάνει - βγάνει*. Οὕτως ἐν ταῖς παραλλαγαῖς τοῦ Ἀμβροσιανοῦ καὶ τοῦ Νεαπολιτικοῦ κώδικος· ἐν τῇ παραλλαγῇ τοῦ Βατικανοῦ κώδικος, προφανῶς ἐξ ἀβλεψίας, ἀναγράφεται : *πιάνω - βγάνω*.

Στίχ. 195. *βαρεῖα* (ἐν τῷ Ἀμβροσιανῷ κώδικι : *βαρεῖα* καὶ ἐν τῷ Νεαπολιτικῷ *βαρά*)· εἶναι ἡ σφύρα, διὰ τῆς ὁποίας ἡ Μοῖρα θραύει τοὺς *περάτες*, δηλ. τὰ ὑπάρχοντα ἐμπόδια. Ἡ Μοῖρα, ἐν τῇ προσπαθείᾳ νὰ ἀνοίξῃ τὴν θύραν, κατὰ πρῶτον καθαρίζει αὐτὴν διὰ *φινοκάλας*, δεῦτερον ξεκλειδώνει αὐτήν, καὶ τρίτον θραύει τοὺς *περάτες* (βλ. καὶ Ρίμαν θρηνητικὴν, στίχ. 81 : *πόρτα... περαιωμένην*).

Στίχ. 203. βλ. κατωτέρω στίχ. 363 : *δούλη τοῦ πόθου*.

Στίχ. 204. *φίλαινες*, ὑπονοοῦνται ἡ μοῖρα, τὸ ριζικὸν καὶ ἡ τύχη.

Στίχ. 216. *μπάσμα* (= εἴσοδος) καὶ ἐν στίχ. 388 : *ἐβγαλμα* (= ἔξοδος).

Στίχ. 218. *ἐκίνησε* τὸ *φῶς μου νὰ δακρυνῶν*. Τὸ *φῶς* εἶναι οἱ ὀφθαλμοί. Ὁ ποιητὴς χρησιμοποιεῖ παραλλήλως τοὺς δύο τύπους τοῦ ῥήματος *δακρύνω* καὶ *δακρυνῶν*. Βλ. στίχ. 258 :

κ' ἐβοήσῃ κ' ἐσκοτείνιασεν ἔτι καλὰ τὸ φῶς μου,

στίχ. 461 :

κ' ἐγὼ πωχὸς ἐστέναξα κ' ἐδάκρυσεν τὸ φῶς μου.

Παράλληλοι πρὸς τοὺς ἀνωτέρω εἶναι οἱ στίχ. 33 καὶ 45 τοῦ Ἑρωτικοῦ ἐνυπνίου :

κ' ἐγὼ τὸ ἰδεῖν ἐτρόμαξα κ' ἐδάκρυσεν τὸ φῶς μου,

κ' ἐγὼ τ' ἀκούσει ἐστέναξα κ' ἐδάκρυσεν τὸ φῶς μου.

Στίχ. 227. Ὁ ποιητὴς, ἀντιλαμβανόμενος ἰσχυρὰν λάμψιν, νομίζει ὅτι ἐξημέρωσε καὶ ὅτι πρέπει νὰ ἐπιστρέψουν ἐπειγόντως, ἡ Μοῖρα ὅμως, γελῶσα διὰ τὸ πάθημά του, τὸν διαβεβαίει ὅτι ἡ λάμψις δὲν ὀφείλεται εἰς τὸν ἥλιον, ἀλλ' εἰς τὴν ἀγαπημένην του, ἥτις, διὰ τοῦ κάλλους της, λάμπει ὡς ἄλλος ἥλιος. Καταφανὴς εἶναι εἰς τὴν περιγραφὴν ταύτην ἡ Δαντικὴ ἐπίδρασις (Paradiso, I, στίχ. 43 ἐπ.).

Στίχ. 236. *τί ἔχεις... κ' ἐδείλιασες κ' ἐχάθης* ; Βλ. Δάντην, Inf. X, 125 : *perchè sei tu sì smarrito?*

Στίχ. 240. τοῦ *πουλλίον*· πουλλὶ εἶναι ἡ ἀγαπημένη τοῦ ποιητοῦ (βλ. καὶ στίχ. 268 κλπ.).

Στίχ. 241 ἐπ. 'Ο ποιητὴς περιγράφει τὸ κάλλος τῆς ἀγαπημένης του, ἣτις ταυτοχρόνως ὁμοιάζει πρὸς ἄνθρωπον καὶ πρὸς ἥλιον. Πβ. Δάντην, Inf. II, 55: *luccevan li occhi suoi più che la stella*.

Στίχ. 248. *Μοῖραν*, ἀπὸ τὰ *πράγματα*· βλ. ἀνάλογον ἔκφρασιν εἰς στίχ. 350: *Μοῖραν*, ἀπὸ τὰς *χάριτες*.

Στίχ. 250. 'Ο στίχος ἐνθυμίζει ἀνάλογον περιγραφὴν τῶν στίχ. 277-278.

Στίχ. 253. 'Ο ποιητὴς περιγράφει ἐκ δευτέρου τὸ ἐκθαμβωτικὸν κάλλος τῆς ἀγαπημένης του, ἣτις, διὰ τῆς λάμπσεώς της, ἐτύφλωσε τοὺς ὀφθαλμούς του.

Στίχ. 259-260. Περὶ τῆς εὐσπλαγχνίας καὶ καλωσύνης τῆς Μοίρας ὁ ποιητὴς ὁμιλεῖ καὶ κατωτέρω (βλ. στίχ. 263-264, 283 κλπ.).

Στίχ. 269-270. Παράλληλοι πρὸς αὐτοὺς εἶναι οἱ στίχ. 51-52 τοῦ 'Ερωτικοῦ ἐνυπνίου:

*κι αὐτὸς γελῶντας, λέγει με: Στέκε, μὴ δειλιάζης,
κι ἄντρεψε τὴν καρδίᾳ σου καὶ μὴν ἀνασιενάξης.*

Στίχ. 276. *κουνουβάγια*· ἐν ταῖς παραλλαγαῖς τοῦ 'Αμβροσιανοῦ καὶ τοῦ Νεαπολιτικοῦ κώδικος ἀντὶ *κουνουβάγια* γράφεται *οκλόπα*.

Στίχ. 278. *κ' ἐγὼ 'ς τὴν ὥραν μὲ πικριὰν ἔπеса κ' ἐξαλίστη*· ὁ στίχος ἐνθυμίζει ἀνάλογον εἰκόνα τοῦ Δάντου, Inf. III, 136: *'E caddi come l'uom che 'l sonno piglia*, Inf. V, 142: *e caddi come corpo morto cade*.

Στίχ. 289. *φέρε σηκώσου καὶ ἄνοιξε*· παράλληλος ἔκφρασις ἐν στίχ. 375: *σῦρε σηκώσου, φέρε τον*.

Στίχ. 290-294. 'Ο ποιητὴς λέγει ὅτι πολλάκις ἤκουσε παρὰ τρίτων, ἀλλὰ καὶ ὁ ἴδιος διεπίστωσεν ὅτι τὰ ἀνθρώπινα εἶναι εὐμετάβλητα· βλ. καὶ 'Ερωτόκριτον, Γ, 167-169:

*μὰ γροίκησα τῷ φρόνιμῳ καὶ τῷ γραμματισμένῳ,
κ' εἶπαι κι ἀρμηνεύουσι, πὼς σὺν τελειώσῃ ἡ μάχη,
ἀγάπη καὶ γαλήνῳσι τὸ τέλος της θὲ νὰ 'χῃ.*

Στίχ. 304. *ἦτον ἀνάγκη*, δηλ. ἦτο ἀναπόφευκτον, ἦτο φυσικὸν καὶ ἐπόμενον νὰ ταρῶθῃ ὁ νοῦς καὶ ἡ καρδιά. 'Ο ποιητὴς ζητεῖ νὰ δικαιολογήσῃ τὸν φόβον ὑπὸ τοῦ ὁποίου κατείχeto, μήπως χάσῃ τὴν ποθητὴν του.

Στίχ. 309. *δταν τὸ δώσω ὁ ἥλιος*, δηλ. *δταν ὁ ἥλιος εἴψῃ τὰς ἀκτῖνάς του*. Βλ. καὶ 'Ερωτικὸν ἐνυπνιον, στίχ. 29: *ποῦ θέλεις νὰ τὸν δώσω* (= πλῆξω), στίχ. 30: *νὰ τόνε δώσω 'ς τὴν καρδιά καὶ νὰ τὸν θανατώσω*.

Στίχ. 319. *ὀρεκτικὸν ἰργυρόν*. 'Η 'Αμβροσιανὴ παραλλαγὴ ἀντὶ *ἰργυρόν*, γράφει *ἀηδόν*. — 'Η Μοῖρα μεταβαίνει πρὸς συνάντησιν τῆς Ποθοῦλας, ἐνῶ ὁ ποιητὴς ἀποφασίζει νὰ ἀναμείνῃ τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐνεργειῶν τῆς φιλίας του Μοίρας.

Στίχ. 324. *φέρωμε γλυκὸ καὶ ζαχαρᾶτο*· βλ. καὶ στίχ. 374: *νὰ 'λθουσιν γλυκιά καὶ ζαχαρᾶτα*.

Στίχ. 325 ἐπ. 'Ο ποιητὴς, κατὰ τὰς δυσκόλους ταύτας στιγμὰς τῆς ζωῆς του, ἐπικαλεῖται τὸν οὐρανόν.

Στίχ. 329 ἐπ. 'Ο ποιητὴς περιγράφει τὴν συνάντησιν τῆς Μοίρας καὶ τῆς Ποθοῦλας καὶ τὰ μεταξὺ αὐτῶν διαμειφθέντα πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ ποθυομένου.

Στίχ. 347. *καλὰ κρατεῖς*, δηλ. σκέπτεσαι ὀρθῶς.

Στίχ. 351 ἐπ. 'Η Ποθοῦλα, ὑπέκρινε εἰς τὰς παρακλήσεις τῆς Μοίρας, δέχε-

ται νὰ μεταβῇ καὶ μεσολαβήσῃ, ἵνα ἡ 'Ανθοῦσα συγκατανεύσῃ νὰ συναντηθῇ μὲ τὸν ποιητὴν.

Στίχ. 353 ἐπ. Εἰς τοὺς στίχους τούτους περιλαμβάνεται ὁ διάλογος μεταξὺ Ποθοῦλας καὶ 'Ανθοῦσας, ἣτις, μετὰ τινας δισταγμούς, «ὥσάν δούλῃ τοῦ πόθου», δέχεται νὰ μεταβῇ εἰς συνάντησιν τοῦ ποιητοῦ, παραμένουσα ὁμῶς ὅπισθεν τοῦ παραθύρου. 'Ὅπισθεν παραθύρου μὲ σίδερα γίνονται, ὡς γνωστόν, καὶ αἱ συναντήσεις μεταξὺ 'Ερωτοκρίτου καὶ 'Αρετούσας' βλ. 'Ερωτόκριτος, Γ, στίχ. 553-554:

τὸ παραθύρι σίδερα εἶχε, μὰ κείνη μπόρει
τὰ βάσανά της νὰ μιλῇ ἢ πληγωμένη κόρη.

Στίχ. 363. ὥσάν ἐμὲ δούλῃ τοῦ πόθου ὅπου 'μαί' βλ. καὶ 'Ερωτικὸν ἐνύπνιον, στίχ. 72:

ἐγράφηκα γιὰ δούλῃ σου κ' ἐγὼ κατὰ τὴν τάξι.

Στίχ. 365-366. Οἱ στίχοι οὗτοι ἐπαναλαμβάνονται σχεδὸν αὐτολεξεὶ κατωτέρω, στίχ. 389-390:

μηδὲν φοβᾶσαι' καὶ γι' αὐτὸ τῶρα 'ς τὸ παρεθύρι
θέλεις ἰδεῖ τοῦ πόθου σου τὸν ἴδιον νοικοκύρη.

Στίχ. 373. 'Η Ποθοῦλα, ἐπιστρέφουσα, ἀγγέλλει εἰς τὴν Μοῖραν τὴν ἐπιτυχὴ ἐκβασιν τῆς ἀποστολῆς τῆς, ἡ τελευταία δὲ σπεύδει νὰ ὀδηγήσῃ πρὸ τοῦ παραθύρου τὸν ἐναγωνίως ἀναμένοντα ποιητὴν. — 'Ἐδῶ εἶσαι; 'Η Ποθοῦλα ἀπευθύνει τὴν ἐρώτησιν πρὸς τὴν Μοῖραν, ἣτις ἀνέμενε τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ διαβήματος ἐκείνης.

Στίχ. 376. κλειδονῆρι, δηλ. τὴν κλεῖδα τῆς θύρας, ὅπισθεν τῆς ὁποίας εὐρίσκεται ἡ 'Ανθοῦσα.

Στίχ. 378. *κι ἂν ἦτον φρόνιμος ποιέ, τῶρα τὸ θέλει δείξει.* 'Ο στίχος ἐπαναλαμβάνεται αὐτολεξεὶ καὶ ἐν τῷ 'Ερωτικῷ ἐνυπνίῳ, στίχ. 108: *κι ἂν ἦσον φρόνιμος ποιέ τῶρα τὸ θέλει δείξει.* Τὸν στίχον τούτον ὁ Σμιττὶ συσχετίζει πρὸς τὸν στίχον τοῦ Δάντου, Inf. II, 9: *quì sì parra la tua nobilitate* (J. Schmitt, ἐνθ' ἂν., σελ. 307).

Στίχ. 383 ἐπ. 'Η Μοῖρα καλεῖ τὸν ποιητὴν νὰ μεταβῇ εἰς συνάντησιν τῆς 'Ανθοῦσας, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἐκεῖνος κάμνει, ἀποῦ πρῶτον ἐκφράσει ἀμφιβολίας τινάς.

Στίχ. 385. *μίσο* — ἐν τῷ χειρογράφῳ *μίσω*, ὅπερ οὐδὲν ἔχει νόημα. *Μίσο* (μῖσος ἢ μίσσος ἢ μίσος, ἐκ τοῦ λατ. minus) γράφουν ἐπίσης ἡ 'Αμβροσιανὴ καὶ ἡ Νεαπολιτικὴ παραλλαγή.

Στίχ. 391 ἐπ. *οὐκ εἶχε λόγον τὸν ὡστόν*, δηλ. δὲν εἶχε προφθάσει νὰ ἀποπερατώσῃ ἐξ ὁλοκλήρου τὸν λόγον (βλ. 'Αμβροσιανὴν παραλλαγήν, στίχ. 395: *οὐκ εἶχε λόγοντα ὡστόν*). — ἡβλέπω μίαν λαμπάδα' ὁ ποιητὴς περιγράφει τὴν θαυμασίαν ἐμφάνισιν τῆς ἀγαπημένης του, τὴν ὁποίαν ἀποκαλεῖ *χιονάτῃ καὶ γλυκώτατῃ*. Αὕτη κρατεῖ εἰς χεῖρας ἀπίδιον, ὅπερ βραδυτέρον θὰ προσφέρῃ εἰς τὸν ποιητὴν. 'Ανάλογος εἰχὼν ἀπαντᾷ καὶ ἐν τῷ 'Ερωτικῷ ἐνυπνίῳ, στίχ. 109-110:

τρέχω μὲ τὸ ποκάμισο κι ἀνοίγω της καὶ μπαίνει
κι ἀπὲ τὰ κάλλη τὰ 'μορφα μ' ἔφανε 'τι λαμπαίνει.

Στίχ. 402. *τὸ ῥόδο μου*, δηλ. τὴν ἀγαπημένην του.

Στίχ. 407 ἐπ. 'Ο ποιητὴς ἐκφράζει τὴν εὐγνωμοσύνην του πρὸς τὴν 'Ανθοῦσαν, διὰ τὴν παρ' αὐτῆς δειχθεῖσαν *καλογνωμίαν* καὶ εὐσπλαγχνίαν. Παραπονεῖται ὁμῶς, διότι αὕτη ἵσταται ὅπισθεν τοῦ παραθύρου, ὥστε νὰ τοὺς χωρίζῃ ἡ σιδηρὰ κιγκλῖς' ἐπὶ τοῦ θέματος ἐπανέρχεται κατωτέρω, βλ. στίχ. 447-448, 487, 616, κλπ. Πβ. ἀνάλογον περιγραφὴν καὶ ἐν τῷ 'Ερωτοκρίτῳ, Γ, 392:

παρθυράκ' ἀόμικρο μὲ σίδερα φραμένο.

Στίχ. 412. *κακὰ κριμένο·* βλ. καὶ στίχ. 546: *μὲ δίκιο νὰ 'ν' κριμένο.*

Στίχ. 413 - 414. Ὁ ποιητὴς παρακαλεῖ τὴν ἀγαπημένην του νὰ τοῦ ἐπιτρέψῃ νὰ πιᾷ τὸ χέρι της, ἐκείνη δὲ ἐνδίδει εἰς τὴν ἐπιθυμίαν ταύτην (βλ. κατωτέρω, στίχ. 419 ἐπ.).

Βλ. ἐπίσης 'Ερωτοκρίτος, Γ, 680:

κ' ἐξήτηξες τῆς Ἀρετῆς τὸ χέριν της νὰ πιᾷσῃ.

Στίχ. 417. ὁ καιρὸς τὸ δίδει, δηλ. τὸ ἐπιβάλλει ἡ εὐκαιρία, ἡ στιγμή. Πβ. στίχ. 689 - 690.

Στίχ. 419. *χίλια καλῶς ἐπιάσασιν τὰ χέρια μου τὴν χέρα·* βλ. ἀνάλογον στίχον καὶ παρὰ τῷ 'Ερωτοκρίτῳ, Γ, 1491:

καλῶς τὸ πιᾶσ' ἡ χέρα μου τὸ μαρμαρένιο χέρι.

Στίχ. 433. Ἡ Ποθοῦλα, ἐπιθυμοῦσα νὰ ἀφήσῃ μόνους τοὺς δύο ἐρωτευμένους, ἀποχωρεῖ, προφασίζομένη κόπωση καὶ ἀνάγκην ἀναπαύσεως.

Στίχ. 435 ἐπ. *μὴ, καὶ πονῶ.* Μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τῆς Ποθοῦλας, ὁ ποιητὴς γίνεται τολμηρότερος καὶ ἐπιθετικώτερος, διὸ ἡ Ἀνθοῦσα εὐρίσκεται εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ τὸν παρακαλέσῃ νὰ χαλαρώσῃ τὸ σφίξιμον τῆς χειρὸς της (*ἀχάμανα το*).

Στίχ. 437. *δὲν πρέπει νὰ σ' ἀκούσου·* ὁ ποιητὴς παρατηρεῖ εἰς τὴν Ἀνθοῦσαν ὅτι δὲν πρέπει νὰ θορυβῇ, ἵνα μὴ τὴν ἀκούσουν οἱ ἄλλοι.

Στίχ. 443 - 444. Συγγενεῖς πρὸς τοὺς δύο τοῦτους στίχους εἶναι οἱ στίχ. 463 - 464· βλ. ἐπίσης στίχ. 103 - 104 τοῦ 'Ερωτικῷ ἐνυπνίου:

*κι ἄπλωσα τὸ χεράκι μου 'ς τ' ὄριον της τὸ τραχήλι,
κ' εἰμίωσα τὰ χεῖλη μου πρὸς τὰ δικά της χεῖλη.*

Στίχ. 447. *καθένα·* ἡ ἄλλους, ἥτις ἐμποδίζει τὸν ποιητὴν νὰ πλησιάσῃ τὴν ἀγαπημένην του.

Στίχ. 449 - 450. Ἡ Ἀνθοῦσα ζητεῖ ἀπὸ τὸν ποιητὴν νὰ τὴν ἀφήσῃ, διότι ἐπέτυχεν ἤδη πλείονα τοῦ δέοντος· προσθέτει δὲ ὅτι δὲν ἔχει ἐμπιστοσύνην, διότι πολ- λάκις οἱ ἄνδρες εἶναι διαφορετικοὶ ἀπὸ ὅ,τι νομίζει κανεὶς (*δείχνει ὁ νοῦς ἕναν, κι ἄλλῶς βγαίνει*). Ἡ Ἀμβροσιανὴ παραλλαγή εἶναι διάφορος:

*ἄσῃ μὲ κ' ἔχεις ὥς ἐδὰ πλὴι παρὰ ποῦ τυχαίνει,
ὅτι πολλὰ μοῦ δείχνει ὁ νοῦς ὅτι ὁ ἥλιος βγαίνει,*

ἡ δὲ Νεαπολιτικὴ παραλλαγή ἔχει ὥς ἐξῆς:

*ἄσῃ μὲ κ' ἔχεις ὥς ἐδὰ πλὴι παρὰ ποῦ τυχαίνει,
ὁκαὶ πολλάκις διώχνει ὁ νοῦς ἕναν κι ἄλλῶς βγαίνει.*

Στίχ. 457. *στερεὰ κ' ἐμπιστεμένα.* Συνήθης φράσις παρὰ τῷ Φαλιέρῳ· βλ. στίχ. 545 καὶ στίχ. 563: *σιέρεο κ' ἐμπιστεμένο,* στίχ. 704: *γοργὰ κ' ἐμπιστεμένα,* ὡς καὶ 'Ερωτικὸν ἐνυπνιον, στίχ. 75:

κι αὐτὸς ἐμένα ἀγάπησε στερεὰ κ' ἐμπιστεμένα.

Βλ. ἐπίσης Θυσία τοῦ Ἀβραάμ, στίχ. 3: *ἔσε κ' ἐμπιστεμένε κλπ.*

Στίχ. 467 - 468. *πειρασμέ μου· ἀναγαλλιά μου:* ἡ ὁμοιοκαταληξία εἶναι ἀτελής· πρὸς ἀποκατάστασιν ἀρκεῖ νὰ ἀντικατασταθῇ ὁ τύπος *πειρασμέ* (ὅστις ὁμῶς ἐπανα- λαμβάνεται καὶ κατωτέρω, στίχ. 568, 595) διὰ τοῦ *πείρασμά μου*.

Στίχ. 467. Ὁ ποιητής, ἀπαντῶν εἰς ἐρώτησιν τῆς Ἀνθοῦσας ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰς διαθέσεις του, βεβαίωι ὅτι, ὡς γνωρίζει καὶ ἡ Μοῖρα, « ἄλλον οὐκ ἔχει » πλην αὐτῆς, τὴν ὁποίαν ἀγαπᾷ εἰλικρινῶς καὶ « μὲ τὴν δικαιοσύνην », δηλ. μὲ σοβαρὰς προθέσεις, κατηγορεῖ μάλιστα τὴν Ἀνθοῦσαν, διότι θὲ νὰ δειγνῇ ἄγνωρῃ 'ς ἐκεῖνο τὸ κατέχει.

Στίχ. 478. *λούω*, ὡς ἔχει τὸ χειρόγραφον = λούω. Ἀπὸ τὴν *κάψαν* τοῦ πόθου ὁ ποιητής αἰσθάνεται νὰ περιβρέχεται ὑπὸ ἰδρωτός.

Στίχ. 479. Ἡ Ἀνθοῦσα, μὴ πειθομένη εἰς τοὺς λόγους τοῦ ποιητοῦ, ἐπανέρχεται ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς ἐπιπολαιότητος καὶ ἀπιστίας τῶν ἀνδρῶν, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἐξοργίζει τὸν ποιητὴν, ὅστις διαμαρτύρεται ἐντόνως διὰ τὴν ἀδικον ταύτην κατηγορίαν.

Στίχ. 479-480. Πρὸς τοὺς στίχους τούτους εἶναι συγγενεῖς καὶ οἱ στίχοι 537-538 :

*καλὰ σοῦ λέγω· καὶ γι' αὐτὸ τυχαίνει νὰ φοβάται
καὶ νὰ τηρεῖται καὶ γιὰ σᾶς, ἂν τύχη καὶ ἀγαπάτε,*

ὡς καὶ οἱ κάτωθι στίχοι τοῦ Ἐρωτοκρίτου, Γ, 1345-1348 :

*ἐτοῦτο εἶναι φυσικό, κι ὅπ' ἀγαπᾷ φοβάται,
γιατ' εἶδαμε πολλὰς φορὰς κι ὁ πόθος λησμονᾶται,
κι ὅπου 'ν ἀγάπη γκαρδιακή, εἰς ὅποιον κι ἂν ἐλάχη,
πάντα φοβᾶται καὶ δειλιᾷ, νὰ μὴν τοῦ φέρῃ μάχη,*

καὶ Δ, 1817-1818 :

*πάντα φοβᾷ ὅπ' ἀγαπᾷ, πάντα δειλιᾷ μή χόση,
γιατὶ συχνὰ τὸ ριζικὸ τῇ γνώμῃ μεταλλάσσει,*

τοῦ Γύπαρι, Α', 177-178 :

*φόβος κι ἀγάπη τὸ λοιπὸς μαζί συντροφιασμένοι,
καθὼς γροικᾷς, μὲ κάμνουνσι κ' ἔχω ζωὴ κριμένη κλπ.*

Στίχ. 481 ἐπ. Ἀνάλογος εἰκὼν ἀπαντᾷ καὶ εἰς τὸν Γύπαριν, Δ', 25 ἐπ. :

*Γιατὶ θωρῶ πῶς ὅλοι τῶς θέλουν τὴν ἐντροπὴν μας
κι ὀλημερνὲς γυρεύουσι νὰ πάρουν τὴν τιμὴν μας.
Κι ὥσ' αὐτὸς κομπώσουσι, ζιμὸ μᾶς μισοῦσι
καὶ ζωντανὲς 'ς τὰ μάτια τῶς δὲ θέλουν νὰ μᾶς δοῦσι.
Σὰν τὸ λαγὸ, π' ὁ κυνηγὸς ὀλημερνὲς ζυγώνει
'ς τὰ περιβόλια, 'ς τὰ βουνά, 'ς τὴν κάψα κ' εἰς τὸ χιόνι,
καὶ δὲ βαριέται κούρασι, δὲ θέλει νὰ σκολάσῃ,
μὰ παραδέρνει καὶ κοιτᾷ, ὥστε νὰ τότε πιάσῃ,
κι ὥσ' αὐτὸν πιάσῃ, ρίχνει τον· καὶ δὲν τότε χρειάζει
καὶ 'ς το' ἄλλους, ὅπου φεύγουσι, τὰ πόδια του σπονδάζει.
ἔτσι τὸ κάνουνσι κι αὐτοί· κοπιῶν καὶ παραδέρνουν
κι ὀλημερνὲς γιὰ λόγον μας σὲ χίλια πάθη μπαίνουσι,
ὥστε νὰ μᾶς κομπώσουσι· καὶ τότες λησμονοῦσι
τὸν πόθον μας κ' εἰς ἄλλη νὰ γυρεύουσι νὰμποῦσι.
Ξέρω τὸ πῶς μὲ τὴν καρδιά καμνιά δὲν ἀγαποῦσι,
μὰ νὰ μᾶς κομπώσουσι πᾶσ' οἱ καὶ κοπιῶσι,
'Ανθοῦσα, σὰν τὸ λὲς ἐσύ· μὰ κάτεχε ἀπὸ 'μένα
τὸ πῶς ἀγάπη μιστικὴ ἂν εἶχα γνωρισμένα*

νά 'τονε αὐτὴ τοῦ Γύπαρι, ἐγὼ μ' ὅλον ἐκείνο
 οὐ βρόχια κανενὸς ἀνθρώπου νὰ πῶσω δὲν ἀφίνω.
 Λόγιασε πὼς οἱ ὄρκοι τὼς χάνονται καὶ σκορποῦσι
 'ς τὸν ἄνεμο σὰν τῶν κλαδιῶν τὰ φύλλα, ὅντιν' ἀθοῦσι.

Οἱ στίχοι οὗτοι τοῦ Γύπαρι ἐπαναλαμβάνονται καὶ εἰς τὸν Φορτουνάτον, Γ', 451 ἐπ. :

Οἱ ἄντρες πάσκον καὶ κοιποῦν, ξετρεῖχον νὰ μεπερδέσουν
 μιὰ κορασὶὰ στὰ βρόχια τους, καὶ ὥστε νὰ τὴν κερδαίσουν
 τρέμονσι καὶ λιγώνονται, δείχνον πὼς τὴ ποθοῦσι
 καὶ ὡς τήνε κερδαίσουσι, ζιμιὸ τήνε μισοῦσι,
 ἴδια καθὼς τὸ κάνουνσι στὸ κόσμον οἱ κυνηγάροι
 ἀπὸν ζυγώνουν τὸ λαγὸ εἰς τὰ βουνὰ κ' εἰς τὰρη
 σὴν κάψα καὶ εἰς τὰ κροῦσταλλα, καὶ δὲ βαρσιοῦνται κόπο
 βάσανα μὴδὲ κ' ἔξοδο σκυλλῶ καὶ τῶν ἀνθρώπων
 σὰν τότε πιάσουν εἰς μιὰ μερὰ τὸν ῥίκτον καὶ ξαπλώνουν
 καὶ κείνους ἀπὸν φεύγουσι πάλι ζιμιὸ ζυγώνουν
 κ' ἔτσι πὼς εἴμεστα καὶ μετς θαρροῦσι καὶ ἀπαντέχουν
 γιὰτὶ θαρρεῖ τὰ ἔργα του πὼς ὅλοι ὁ κλέφτης ἔχουν.

Στίχ. 496. τὸ θέλημα, δηλ. ἡ ἐρωτικὴ ἐπιθυμία. 'Ο ποιητὴς ὑποστηρίζει ὅτι εἶναι νόμος φυσικὸς νὰ ἔχῃ τὴν πρωτοβουλίαν εἰς τὸν ἔρωτα ἡ ἀρσενικότης μᾶλλον ἢ ἡ γυναικίτης, ὅμως ἡ αὐτὴ διάθεσις κατέχει ἀμφοτέρω τὰ γένη. Βλ. καὶ κατωτέρω, στίχ. 508 : ἑμᾶς τὸ γένος φυσικὰ μᾶς κάμνει ν' ἀγαποῦμε.

Στίχ. 497 - 498. πόθο - γνώθω· ἡ αὐτὴ ὁμοιοκαταληξία ἀπαντᾷ συχνάκις παρὰ τῷ Φαλιέρῳ· βλ. στίχ. 601 - 602, 631 - 632, 'Ερωτικὸν ἐνύπνιον, στίχ. 77 - 78.

Στίχ. 498. ὅσο γροικῶ καὶ γνώθω· ἡ αὐτὴ φράσις ἐπαναλαμβάνεται αὐτολεξεῖ καὶ ἐν στίχ. 602.

Στίχ. 519 - 520. Παράλληλοι πρὸς αὐτοὺς εἶναι οἱ στίχοι 585 - 586 :

ἡξεύρω το καλὰ κ' ἐγώ, μὰ θέλω νὰ σοπᾶσω,
 φοβῶντας τὴν ἀγάπην μας, τὴν τρέμω νὰ μὴν χάσω.

Στίχ. 523 - 524. 'Ο ποιητὴς, διαμαρτυρούμενος καὶ πάλιν διὰ τὰς ἀμφιβολίας καὶ ὑπονοίας τῆς ἀγαπημένης του, προτείνει ὡς μάρτυρα καὶ ἐγγυητὴν τῶν ἀγνῶν αἰσθημάτων του τὴν Μοῖραν.

Στίχ. 527 - 528. 'Η Ποθοῦλα, παρεμβαίνουσα, βεβαίει ὅτι τὰ πράγματα ἔχουν ὡς ὑποστηρίζει ὁ ποιητὴς καὶ ἀποχωρεῖ, ἵνα διευκολύνῃ τὴν μεταξὺ τῶν δύο πρωταγωνιστῶν στενοτέραν προσέγγισιν.

Στίχ. 531. σίμωσε, σκύλλα, σίμωσε· σκύλλα εἶναι ἡ ἀγαπημένη τοῦ ποιητοῦ· βλ. καὶ κατωτέρω, στίχ. 689 : κάμε το, σκύλλα, κάμε το.

Στίχ. 533. δαγκάματα, φιλήματα· ἡ 'Ανθοῦσα διαμαρτύρεται, διότι ὁ ποιητὴς κατέστη πλέον τοῦ δέοντος ἐπιθετικὸς καὶ ἀπαιτητικὸς, ἀπειλεῖ δὲ ὅτι, ἂν δὲν ἀλλάξῃ τακτικὴν, θέλει τὸν ἐγκαταλεῖπει.

Στίχ. 535 - 536. 'Ανάλογος διατύπωσις ἀπαντᾷ εἰς τὸν Γύπαριν, Α', 397 ἐπ. καὶ 431 ἐπ.

Στίχ. 553 - 554. 'Η 'Ανθοῦσα κατηγορεῖ τὸν Φαλιέρον ὅτι δὲν εἶναι εἰλικρινής, « ἄλλ' ἀγαπᾷ καὶ ἄλλοῦ ».

Στίχ. 555 ἐπ. 'Ο ποιητὴς διαμαρτύρεται κατὰ τῆς νέας ταύτης συγκεκριμένης κατηγορίας, παρατηρῶν ὅτι, ἂν τυχὸν « τὰ μάτια του εἴδαισι ξανάκακα » καὶ ἄλλην

νεάν, τοῦτο δὲν ὀφείλεται εἰς ἀπιστίαν, ἀλλ' εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ φύσις ἔδωκεν εἰς τὸν ἄνθρωπον τὰ μάτια, ἵνα κοιτάξῃ καὶ βλέπῃ γύρω του.

Στίχ. 577 ἔπ. 'Ο ποιητὴς ἐκφράζει τὴν χαρὰν του, διότι ἡ ζηλοτυπία τῆς 'Ανθοῦσας τὸν πείθει περὶ τῆς ἀγάπης καὶ τῆς συμπαθείας της.

Στίχ. 595 ἔπ. 'Ο ποιητὴς, μετὰ τινος φιλοφρονήσεως, βεβαιοῖ ὅτι εἰς τὸν κόσμον δὲν ἐγεννήθη ποτὲ ἄλλη « τέτοια ἀγάπη δυνατὴ », καί, ἐν συνεχείᾳ, παρακαλεῖ τὴν 'Ανθοῦσαν, ὅπως φανῇ ὀλιγώτερον συγκρατημένη καὶ προβῇ εἰς μεγαλότερας παραχωρήσεις.

Στίχ. 619 - 620. Συγγενεῖς πρὸς αὐτοὺς οἱ στίχοι τοῦ Γύπαρι, Α', 31 - 32.

*γὰ καίνο, βλέπω φανερά, δὲν ἔχει γνωρισμένα
τὸ ' ἀγάπης τὰ μερδέματα κιανεῖς ὡσάν κ' ἐμένα.*

Στίχ. 651 - 652. 'Η 'Ανθοῦσα ἐπαναλαμβάνει τὰς περὶ τῆς εἰλικρινείας τῶν ἀνδρῶν ἀμφιβολίας αὐτῆς.

Στίχ. 667 ἔπ. 'Η Ποθοῦλα στρέφεται πρὸς τὴν παραπλεύρως, ἔνεκα τῶν μακρῶν περιτετειῶν, κοιμωμένην Μοῖραν καὶ τὴν προτρύπει, ὅπως ἐλέμβῃ καὶ αὕτη ὑπὲρ τοῦ ποιητοῦ.

Στίχ. 681. *πέτξα*, δηλ. τὸ μαντήλι, ἵνα σφογγίσῃ τὸν ἰδρώτα (ἀνωτέρω, στίχ. 283 γράφεται τὸ *μαντηλάκιν*).

Στίχ. 689 - 690. *δίδει - ἀπιδέ* ἡ αὐτὴ ὁμοιοκαταληξιὰ ἐπαναλαμβάνεται κατωτέρω, στίχ. 693 - 694.

Στίχ. 691. *ἂ θὲς ἀπιδί, δίδω σου τοῦτο*, δηλ. ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἡ 'Ανθοῦσα ἐκράτει εἰς χεῖράς της ἀπὸ τῆς πρώτης ἐμφανισέως της (βλ. ἀνωτέρω, στίχ. 394). 'Ο ποιητὴς ὁμως εἰς ἄλλο ἀπέβλεπεν.

Στίχ. 705 ἔπ. 'Ο ποιητὴς, ἵνα ὑπερνικήσῃ πάντα δισταγμὸν καὶ τυχὸν περαιτέρω ἀμφιβολίας τῆς ἀγαπημένης του, λέγει ὅτι εἶναι πρόθυμος νὰ βεβαιώσῃ δι' ὅρκου τὰς σοβαρὰς καὶ ἀγνάς αὐτοῦ προθέσεις. Εἰς σχετικὴν δὲ καταφατικὴν ἀπάντησιν τῆς 'Ανθοῦσας, παρακαλεῖ τὴν Ποθοῦλαν νὰ προσκομίσῃ τὸ ἱερὸν εἰκόνημα καὶ « βούλλα τῶν χριστιανῶν », ἵνα δώσῃ τὸν ὅρκον του.

Στίχ. 725. 'Ο ποιητὴς ὀρκίζεται παντοτεινὴν πίστιν τὸν αὐτὸν δὲ ὅρκον ἐπαναλαμβάνει, ἐν συνεχείᾳ, καὶ ἡ ἀγαπημένη του.

Στίχ. 731. Μετὰ τὰς ἀμοιβαίως δοθείσας ὑποσχέσεις, ὁ ποιητὴς περιχαρὴς, ἐτοιμάζεται νὰ ἐπιτύχῃ ὅ,τι δὲν εἶχε κατορθώσῃ μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης. Δυστυχῶς, « ἄπονος ψῦλλος » τὸν ἐξύπνησεν ἀποτόμως, διαλύων οὕτω τὴν γλυκεῖαν ὄπτασίαν. 'Ανάλογον εἶναι καὶ τὸ τέλος τοῦ 'Ερωτικοῦ ἐνυπνίου, ἐν τῷ ὁποίῳ τὸ ὄνειρον τοῦ ποιητοῦ διακόπτεται ἀλέκτωρ βλ. στίχ. 117 ἔπ. :

*τότεσ ἔκραξε ἀλέκτορας κ' ἐμένα ξύπνησέ με,
καὶ τ' ὄνειρο ὀπὸ βλεπα ἐπῆγες καὶ ἀφῆκέ με·
καὶ πάλι λέγω : "Ἄς κοιμηθῶ μ' ἐτούτην τὴν ὀλπίδα,
μήνα γυρίσῃ τ' ὄνειρο· τέτοιο καλὸ δὲν εἶδα.*